

Előfizetési díj:
 Egész évre . . . 10 K — f.
 Fél évre . . . . . 5 K — f.
 Negyed évre . . . 2 K 50 f.
 Egyes szám ára 20 fillér

Hirdetmények:
 3 hasábos petsor egyszer
 18 fillér, többszöri hírde-
 tésnél 14 fillér.

ZALAMEGYE

A lap
 szellemi részét illető közle-
 mények a szerkesztőséghez
 (Wlassics-utca 52. sz.), az
 anyagi részét illető közle-
 mények pedig a kiadóhiva-
 talhoz (Újváros-utca 25. sz.)
 küldendők.

Kéziratokat
 nem küldünk vissza.

ZALAVÁRMEGYEI HIRLAP

politikai, társadalmi, közművelődési és gazdasági hetilap.

Megjelenik minden vasárnap reggel.

Törpe kor.

Igaz-e, hogy ez a kor annyira törpe, hogy nagy őseink emlékezetét megszentelni, eszméiket megérteni nem képes?

Igaz-e, hogy mi, törpe unokák, nem vagyunk méltók arra, hogy a hősök nevét ajkainkra vegyük; sírjaikat megbolygassuk, örök álmukat megzavarjuk; poraikat ebbe a földre temessük, amelyen mi, pulyák, törpék, gyenge lelkek élünk?

Igaz-e, hogy Magyarország mai nemzedéke nem méltó arra, hogy nagy Rákóczi koporsóját lássa, mert nem tudja felfogni az ideáloknak azokat a magasságait, amelyekben az ő lelke csapongott; nem tudja szívébe fogadni azokat a szent eszméket, amelyek a legnagyobb magyar szabadsághős életét betöltötték, emlékezetét megszentelik és sírjából is kitornek, hogy lelkesítsék, hazaszeretetre tanítsák a nemzetet?

Igaz-e ez, magyarok, törpe unokák?

Zalavármegye székházában, az egész vármegye színe előtt, közéletünk egy illusztris alakja méltatlannak nevezte a kort, Magyarország mai nemzedékét arra, hogy Rákóczi hamvait lássa, hogy a hős síri álmait megzavarja. Lesz majd kor — ugymond — amely a mult dicsőségét, a szabadsághősök tiszta hazaszeretetét jobban megérti; hadd pihenjenek addig Rákóczi hamvai a galatai templomban, amíg méltó lesz a kor, amíg méltók lesznek utódaink hozzá és emlékezetéhez.

A vád erős és ha érezzük is törpeségünket a nagy ősökkel szemben, lelkeink mélyén úgy érezzük, hogy igaztalan. A forrása hazafias felbuzdulás, a hagyományok nagy szeretete, a nemzeti hősök emlékezte iránt érzett igaz és mélyeséges kegyelet lehetett, de nem támogatják sem történelmünk lapjai, sem a jelen tapasztalatai.

A történelem örök fáklyája világot vet a multra s felidéri a letűnt korok emlékezetét. Ha a mai kor fiai tanulmányozzák a multak lelkét s összehasonlítják a jelennel: a mostani nemzedéket, ezt a kort nem fogják hazafiatlansággal vádolni.

A hazafiság eszménye mindig ugyanaz és változatlan; de a hazafiság megnyilvánulása minden korban más.

Őseink karddal kezükben foglalták el ezt

a földet s fegyverrel védelmezték meg külső és belső ellenség ellen. A harcias időkben az volt a hazafi, aki legjobban tudta forgatni a kardot s életét szívesen vitte a becsület mezejére.

Amikor nem fegyveres ellenség, hanem ármány akarta megejteni a nemzetet, akkor az volt a jó hazafi, aki nem állott a visszavonás szolgálói közé s az ősi jussok mellett kitartott az utolsó lehelletéig.

Békés időkben az a jó hazafi, aki a béke áldásait biztosítani igyekszik a nemzet részére, hogy megedzze azt a válságos idők megpróbáltatásaira. Harcban karddal, békében kapával, kaszával, pőröllyel, tollal szolgáljuk a nemzetet s a napi munka mellett szolgáljuk még a nemzeti szellem ápolásával, a magyarság igaz szeretetével, amelyet utódainkra hagyunk szent örökségül, hogy abból mérítsenek erőt, ha nehéz idők következnek Magyarországra.

A becsületes munka mellett a nemzeti szellem ápolása, fejlesztése a magyar ember kötelessége ma; ez a hazafiság ebben a korban.

Lapozzuk végig a történelmet: mikor volt erősebb, hatalmasabb a nemzeti szellem, mint ma? Melyik kor fiai tudták jobban megérteni az ősök törekvéseit és átérzeni a hazafiság ideáljait?

Őseink sírjához, a nagyok emlékéhez kegyelettel térhetünk vissza, mert büszkék lehetünk rájuk; de önérzettel emlegethjük neveiket, mert nem vagyunk méltatlanok hozzájuk. Csak az elfogultság állíthatja, hogy nem tartotta fenn s nem igyekszik fenntartani a nemzet ezt a földet a magyarok hazájának; csak az elfogultság mondhatja azt, hogy a nemzeti szellem gyengül, pusztul, kivész az unokákból.

A magyarság erősödik és a nemzet lelkének hatalma előtt százados előítéletek hátrálnak meg. A szellem fegyverével tör előre a nemzet s az az eszme, amely összeforrasztja a magyarságot, hódít a paloták-tól a kunyhóig.

Mikor volt magyarabb nyelvben a nemzet, mint ma? Talán akkor, amidőn egy szent király az egy nyelvű országot gyengének tartotta? Vagy amikor a magyar királyok udvaraiban a humanisták s a renaissance művészei tanyáztak, akik a nép nyelvét nem értették? Talán akkor, ami-

kor a díszmagyart viselő nemes hajporos parókát viselt s elfelejtette apái nyelvét? Vagy talán a latinos világban, amikor a törvényt holt nyelven írták a magyarok törvénykönyvébe? Avagy az a kor volt nemzetibb, amidőn a magyar mágnás hat nyelven beszélt, de magyarul nem?

Mikor volt műveltségben magyarabb a nemzet? Mikor még a magyar írók komédiáknak nézték s a színész rozszant pajtáiban szavalhatta el nagyjaink műveit?

Mikor fejlesztették magasabb nívóra a magyar képzőművészetet s mikor ismerte a művelt világ a nemzet erejét, kitartását és tehetségét?

Erős hitem és meggyőződése, hogy ez a kor nem méltatlan az ősök emlékezetéhez s hogy amikor leborul nagy Rákóczi koporsója mellett, lelkében a nemzeti érzésnek, a fajszeretnek s a hazához való ragaszkodásnak szent tüze ég.

Hogy nem tartozunk mindnyájan egy politikai párthoz, hogy más utakon keressük a haza boldogulását, az lehet egyesek szemében hiba, de magyarságunkból nem von le semmit.

A kornak van sok bűne, a mai nemzedéknek vannak erős gyarlóságai; az bizonyos.

Az ideálok hatalma gyengült s ha átérzeni tudjuk is, nem vagyunk képesek a nemzeti ideálokhöz méltóan élni. Urrá lett az anyagelviség és az élet vásárrá változott, amelynek sivár térein az ideálok oltárai az oázisok, amelyekhez megpihenni, lelkesülni, de nem áldozni járunk. Az érdekharc tombol köröskörül és sokszor az, aki ideálokat hirdet, a mindennapi lét tolongásában az önzés legvastagabb darócába öltözik. És puhák vagyunk, mert a kor nem az ideális lelkeknek osztogatja az elismerés babérait, hanem a vagyonnak, amelyhez százak és ezrek könnye, verejtéke tapadhat, értéke mégis megmarad. Az ideálok után futó sovány had hiába kesereg; legfeljebb a társadalom ellenségének tekintik s hirdetheti ideáljait a sarkokban, az utak szélén s világot gyujthat a sötét odokban; a közélet piacain az ideálok a kiváltságosoknak kisajátított portékái, ha házaikból ki is lökik őket az ostoba tömeg közé.

Igaz, gyenge ahoz a mai kor fia, hogy

életetvet alkotson az ideális eszmékből, mert az élet vására megtöri a derekát. De mert a lelke még ép azért kell lelkesíteni, felemelni egy-egy pillanatra a rögtől a magasabb régiókba. Az eszmék élnek, ha az élet mindennapi küzdelmeiben nem harsogtatják is fennen s hiszem és vallom, hogy meg tudjuk érteni nagy Rákóczi poraiból hozzánk beszélő szótátot.

Hozzátok öt haza. Hadd borulunk le a koporsójára. Álmodjék itthon a kuruczászlók lengéséről, nemzeti dicsőségéről s ha sirjához megyünk zarándokuttra, hadd felejtjük el az élet vásáros zaját és tanuljunk lelkesülni a magyarság ideáljaiért.

Nagy Rákóczi koporsója erősítse azt a nemzeti szellemet, amelynek hatalmában vetett hitünk és bizodalmaunk el ne muljék s ezt a hitet ne kisebbitse a kor semmi büne, semmi gyarlósága.

Zalavármegye utjai.

A forgalom élénksége a gazdasági haladásnak mértéke. A forgalom a gazdasági szervezet vérkeringése, amelynek zavarái visszahatnak az egyesek és nemzetek gazdasági életére. A forgalmi eszközök tökéletesítése, szaporítása a legelsőrendű állami feladatok közé tartozik s minden kultur állam nagy áldozatokkal iparkodott azon, hogy a forgalmat előmozdítsa, élénkítse s a forgalom eszközeit a népek megszerezze.

Már a rómaiaknak az volt a legfőbb törekvésük, hogy a világbirodalom összes provinciáit jó úthálózzal hozzák közelebb egymáshoz s amidőn a légiók új területeket szereztek, legelső műve a hódító hatalomnak egy évszázadok szolgálataira hivatott ut kiépítése volt. És tényleg évszázadok haladtak a nagy utépítők által taposott ösvényeken, az ősi példaadás szerint építve a forgalom nagy útjait, míg a technika nagy vívmányai új irányt nem szabtak a közlekedésnek.

A múlt század a vasutak kora volt. Az egész világ sineket raktak le s a gőzkoesiknak építettek utat. A régi közutak fontossága háttérbe szorult mindenütt s nem áldoztak többé annyit a kocsin és gyalog járó ember kényelmének, mint a régi világban. A vasut országokat és világokat hozott egymáshoz közelebb, az országut jelentősége csak helyi érdekkörökben volt közvetlenül érezhető. A vasutakért nem sajnáltak semmi áldozatot, a közutakra fordított költségeket azonban sok helyen redukálták.

Magyarországon az ősi alkotmányos szervezet minden tőren partikularizmust teremtett s az elsőrendű állami funkciók nagy része a vármegyék terhe és feladata maradt. Így történt az utakkal is, amelyek közül csak a hadászati fontosságú vonalakat vette át az állam, a többiek kiépítését és fenntartását a vármegyékre bízta. A vármegyéket pedig szintén elfogta a vasuti láz s közutjaikat többé-kevésbé elhanyagolták a vasutak kedvéért, amelyekért erejüket meghaladó áldozatokat hoztak, milliókat fektetve nem jövedelmező törzsrészvényekbe. De egyik-másik vármegye anyagi viszonyainál, a terep nehézségeinél, az utépítés költségeinél fogva nem volt képes útjait kiépíteni s különösen nem volt képes a műtárgyakat a forgalom növekedésének arányában tökéletesíteni és fenntartani.

A vasutak szaporodásával arra a tapasztalatra jutottunk, hogy a közutak fontossága a vasuti közlekedés élénkülésével növekszik s illetve a jó közuti hálózat előfeltétele a vasuti forgalomnak is. Nagyon elhibázott politika volt tehát az, amely a közutak rovására s azok elhanyagolásával csak a vasutakat segítette. Miután a kettő egymást támogatja és feltételezi, a közutak kiépítése és jó karban való fenntartása, a mulasztások helyrehozása feltétlenül szükségé vált.

A vármegyék a maguk erejéből az úthálózat arányos kiépítésére képtelenek, mert az a vármegye, amelynek utjai már régebben jó karban voltak s egyébként is az utépítési eszközöknek bővében van, a saját területén futó utakat ki-

építheti és fenntarthatja ugyan, de a legtöbb megye a legnagyobb áldozatok mellett sem képes a forgalmi élet igényeit kielégíteni. Az úthálózat kiépítése országos érdek s azokat a különbségeket, amelyeket az egyes vármegyék sajátos viszonyai szülnek, csak az állam képes e tekintetben is kiegyenlíteni.

Egy újabb jelentős lépés a kormánynak az az elhatározása, hogy a ki nem épített törvényhatósági közutakra 43 millió koronát szándékozik fordítani. Ebből az összegből Zalavármegyére is jut valami; de hogy mennyi, az egyelőre természetesen ismeretlen.

Zalavármegyének az utépítés és fenntartás körül kétségkívül vannak érdemei, amelyek a beruházási törvényjavaslattal az utakra szánt összegből való nagyobb részesedést indokolják.

Először is a mi vármegyénk közönsége a vasutak építésének leglázásabb idejében sem hanyagolta el az útjait s ámbár a vasutakra nagy áldozatokat hozott, nem felejtette el soha, hogy ha az országutat rövidebb távolságra használjuk is a vasutak, mint az ekhős szekerek korában, de mindig használjuk s a helyi közlekedés talán fontosabb ránk nézve, mint a világforgalom. És Zalavármegye mindig nagy gondot fordított az útjaira, a legmesszebb menő mértékig megadózta magát utépítés céljaira.

Meg is látszik az útjainkon. Sok jó utunk van, igaz. De akármennyit tett a vármegye, nem tehetett eleget, mert 5927 □ kilometer területen, ártereken, dombokon keresztül tökéletes úthálózatot létesíteni a legmagasabb utadóval sem lehetett. Sokkal több a rossz ut, mint a jó s nagyon sok fontos vonal vár még kiépítésre. Rá vagyunk tehát szorulva az állam segélyére talán még fokozottabb mérvben, mint másutt.

A vármegye rá is mutatott a mi speciális viszonyainkra a kereskedelmi miniszterhez intézett feliratában, amelyben utügyi állapotainkat a kormány figyelmébe ajánlja.

A felirat utal a beruházási javaslatra, amelynek II-ik fejezete szerint a törvényhatósági közutak hálózatának kiépítésére 43 millió korona van felvéve, mely összeget a szükséghez mért részletekben a kormány fogná a törvényhatóságok rendelkezésére bocsátani. Ugyanezen törvényjavaslattal felhatalmaztatnék a m. kir. Pénzügyminiszter, hogy a törvényhatóságoktól, az azok közuti alapjának birtokában levő és ez idő szerint még nem jövedelmező helyi érdekű vasuti törzsrészvényeket megválthassa.

Mivel a segélyezés mérvében az egyes törvényhatóságok a fentebb említett 43.000.000-ból részesítettnek fognak, sem a törvényjavaslattal, sem az azt kísérő indoklásban ismertette nincsen; mivel továbbá a törvényhatósági közutak építése, fenntartása és kezelése, — dacára az 1890. évi I. t.-e. és az annak végrehajtását szabályozó ministeri rendeletekben elég szabatosan körülírt elveknek, — nem minden vármegyében történik egyformán; mivel továbbá a törvényhatósági közutak hálózata nem lett minden vármegyében egy és ugyanazon elvek s főleg nem egy és ugyanazon közzgazdasági követelmények mértéke szerint megállapítva; mivel azonkívül a törvényhatósági közutak kiépített vagy kiépítetlen minőségének fogalma nincs minden vármegyében egyenlően értelmezve; mivel végül a vicinális vasutak segélyezése nem minden vármegyében történik egyenlő elvek szerint: eleve nincs eldöntve, hogy a 43 millió segélyből a törvényhatóságok a valódi szükségletnek megfelelőleg fognak-e részesülni s hogy a segélyezés mérvének megállapításánál Zalavármegye törvényhatósági közuti viszonyai és azon elv, melyek szerint a vármegye törvényhatósági közuti hálózatát megállapította, közutjait építi, fenntartja és kezeli, a 43 millió felosztásánál figyelembe részesülnek-e? Zalavármegye területe 5927.91 □ km., lakosainak száma 487,116 lélek, községeinek száma 553 nagy- és kisközség és két rendezett tanácsú város.

A vármegye ezen nagy arányai, valamint földrajzi alakja, úgy domborzati és vízrajzi viszonyai, melyeknél fogva egyrészt a vármegye székhelyétől 120 km.-nyire fekszenek népes községek anélkül, hogy vasuti összeköttetésük lenne, másrészt északról dél felé húzódnak hegyhátak és nagy árterülettel bíró folyók, a Mura és Dráva folyók, és azok árterületei nagy úthálózatokat és azokon számos nagy hidak fenntartását teszik szükségessé. A vármegyét tehát 267 km. hosszú állami, 1196 km. megyei, 1086 km. hosszú köz-

ségi közlekedési (vicinális) és 1867 km. hosszú községi közutálózat szeli át.

Igaz, hogy a 267 km. állami közut fenntartási költsége az átkelési szakaszok kivételével a vármegye közönségét nem terheli; de a többi három rendbeli úthálózat fenntartása csaknem elviselhetetlen terheket rak a vármegye adózó és közmunkaköteles lakosságára.

Ami az utfenntartás céljaira szolgáló anyagok beszerzési viszonyait illeti, Zalavármegye szintén nehézségekkel kénytelen küzdeni. Mert ámbár a Balaton mellékén nagy mennyiségben található kötelepek és a Mura medrében elfördülő zátonyok elég jó és ott helyben olosó utfenntartási anyagot szolgáltatnak és ennek következtében a tapolcai és sümegi járások, valamint a keszthelyi járás egy részében, nemkülönben a perlaki járás területén levő utak könnyen, kevés költséggel kifogástalan állapotban tarthatók fenn, melyekből a vármegyét csak felületesen ismerők Zalavármegyét az utfenntartás eldorádjának tartják; ezen kedvező utfenntartási területre az úthálózatnak csak 1/4 része esik, míg az úthálózat 3/4 részénél Zalavármegye ép oly nehézségekkel küzd, mint akármely rossz útjáról nevezetes vármegye és úthálózatának 3/4-e építéséhez és fenntartásához, sőt a perlaki járásban levő, nagyobb teherforgalmu közutakhoz is szükséges anyagokat szintén messziről, vasuton nagy költséggel kénytelen szállítani.

Azonban Zalavármegyét nem esüggesztette el sem a geográfiai fekvés és a domborzati és vízrajzi viszonyok által reá kényszerített nagy úthálózat, sem az utfenntartási anyagok nehéz beszerzése; de úgy az intéző körök, mint a nagy közönség mindig egyik fő feladatának tartotta a közutak építését és fenntartását és e célra mindenkor hozott áldozatokat is.

Ezen vármegye nem követte más, szintén nehéz viszonyokkal küzdő vármegyék példáját; nem redukálta úthálózatának nagyságát, nem engedte át közmunka váltóságát és később utadóját vicinális vasutak építésére, hanem teljes szigorral szolgáltatta le a közmunkát és hajtotta be a maximális tételekben megállapított közmunka váltóságot a közutakról szóló törvény életbeléptetéséig; azóta pedig a törvény által megszabott maximális utadót veti ki; adófizető polgárait 10%-os, 3—6 koronás utadóval terheli s ezen adókat szigoruan behajtja; a természetbeni munka tartozásokat pontosan leszolgáltatja s mindezeket nagy úthálózatának fokozatos kiépítésére és megfelelő fenntartására fordítja. Ellenben a helyi érdekű vasutaknak, a vasutak dolgában észlelt elmaradottság megszüntetése kedvéért való segélyezhetése végett polgárait külön 3%-os és az unokákat is terhelő vasuti pótdóval sújtotta.

Mindezen nemes törekvés, mindezen áldozatkészség, a végrehajtás körül gyakorolt mindezen pontosság és szigor dacára, Zalavármegye mai napig sem volt képes nagy úthálózatát s az azon lévő műtárgyakat a forgalom követelményeinek megfelelő állapotba hozni.

Mert a nagy úthálózat, az azon levő igen számos nagy hid és a vármegye nagy részében fennálló kedvezőtlen utfenntartási viszonyok okozta nagy költségek anyagi erejét messze felülmúlták.

Az ugynevezett kiépített úthálózat aránylag nagy; de a kiépítés mértéke oly szerény, hogy az a szigorubb bírálatot egyáltalában nem üti meg. A kiépítettnek jelzett törvényhatósági közutak alig néhány km.-je van csak utalapozással ellátva, túlnyomó részén pedig az oldalárkóláson és földmunkán kívül csakis egyszerű kavicsolás van, a vármegye tehetségéhez és az ut fontosságához, illetőleg az utfenntartási anyagok helyéhez való távolsághoz mért tökéletességgel végrehajtva.

Egy részén az ugynevezett kiépített utaknak még kavicsolás sincsen s csakis mint földutak vannak azok használatban.

Abszolút kiépítetlenek gyanánt vármegyénkben tehát csak azon törvényhatósági közutak vannak feltüntetve, a melyeken még a földmunkák sincsenek befejezve. Nyilvánvaló tehát, hogy az ugynevezett kiépített utvonalak is teljes kiépítésüktől még messze vannak s ha meggondoljuk, hogy ezen közutakon számos továbbra meg nem hagyható meredek lejtők szabályozásra, a több helyen előforduló vizenyős helyek kiszáritásra várnak; ha meggondoljuk, hogy a vármegye sajátos vízrajzi viszonyai következtében mily nagy számmal vannak a nagyobb hosszúságú árterületi fahidak, melyeknek állandó jó karban tartásáról, bár nagy részben hadászati fontos-

ságuak, szintén a vármegyének kell gondoskodni és hogy több törvényhatósági közutunkon, nevezetesen Légrad közútnál a hasonnevű vasút-állomás felé, Horvátország felől is fennálló nagy közlekedés érdekében és ugyanazon okból Perlak közelében is a Dráván, Kakonyánál és Kottor közútnál a Muraközbeli Nagykanizsára irányuló nagy kocsis közlekedés kedvéért a Murán, továbbá a Muraköz és az innenső parton levő szőlőhegyek közt fennálló nagy forgalom kedvéért Alsószemenyénél, nemkülönben a Muraköz és az innenső ország részek közt fennálló egyéb gazdasági és kereskedelmi forgalom kielégítése kedvéért Bottornyánál, Novákovecénél, Muraszentmártonnál és Bisztrícénél a Murán fennálló révkompok hozzájáró utjai végleges rendezést és egy-két révhiddal való helyettesítést igényelnek; ha még meggondoljuk, hogy a nagy törvényhatósági úthálózat mellett a vicinális közúti hálózatban is vannak oly nagyobb fontosságú közúti vonalak, melyek a megyei utak sorába való felvételre lennének érdemesek, de csupán az úgy is nagy megyei úthálózat nagyságának elkerülése és a vármegye erőforrásainak elégtelensége miatt nem lévén ezek közé felvehetők, a vármegyei segélyre okvetlenül rá vannak utalva: akkor kétségtelenül áll előttünk az a tény, hogy Zalavármegye nemcsak a megállapított közúti hálózatból még kiépítetlen vármegyei közúti szakaszoknak kiépítése, de az ugynevezett kiépített közutak fejlesztése és szabályozása, valamint az azokon lévő és mielőbb végleges szerkezettel átépítendő hadászati fontosságú fahidak építése, végül a vicinális közúti hálózatból a vármegyei közúti hálózatba átvinni szükséges közutak kiépítése és fenntartása által a vármegyére háruló nagy és elviselhetetlen költségekhez mentől nagyobb állami segélyre van szorulva.

A kiépítetlenül jelentkező törvényhatósági közutak megfelelő kiépítésére, a vármegyei kir. államépítészeti hivatal által összeállított közelítő költségvetés szerint, Zalavármegyében 975.305 K 20 f kellene.

A törvényhatósági közutakon levő és a közforgalomnak már most alig megfelelő nagyobb hadászati fontosságú hidak végleges jellegű kiépítése közelítő számítással 2.000.000 koronát igényelne.

A Dráván és Murán lévő révkompokhoz vezető törvényhatósági közutak állandósítása és a légrádi Drávahíd kiépítése közelítő számítással igényelne 2.500.000 koronát.

Mindezeknél fogva a vármegye joggal kérhette a kománytól, hogy a megyei közutúgy fejlesztésére szánt beruházási hitelből Zalavármegye részére a fent ismertetett szükségnek megfelelőleg nem csak a kiépítetlenül jelentkező közutak kiépítésére, de a kiépített tvh. közutakon lévő nagy hadászati fontosságú s a közforgalomnak már alig megfelelő állapotban lévő fahidak mielőbbi végleges kiépítésére a szükséghez mért segélyt engedélyezzen.

Megyei rendes közgyűlés.

Zalavármegye törvényhatósági bizottsága május havi rendes közgyűlését Hertelendy Ferenc főispán elnöklésével f. hó 9-én tartotta.

Elnöklő főispán a 9-ép számmal megjelent bizottsági tagokat üdvözölvén, a közgyűlést a következő általános helyesléssel fogadott beszéddel nyitotta meg.

Tisztelt Közgyűlés! Legutóbbi évnegyedes közgyűlésünk óta az országot és közéletünket mélyrehatóan érintő és nagy horderejű mozzanatokról kell megemlékezni; — és míg ezen jelentésben egyrészt a hazafiai érzésnek öröme és biztató reménye éled fel: addig másrésztől a komoly és sötét aggodalom borul közéletünknek fejlődésére, — és a fájdalom és gyász rendíti meg nemzeti kialakulásunknak nyelvünkben és irodalmunkban oly hatalmas méretekben lerakott alapját.

A fényugár, ami bevilágít közéletünkbe, az a legfelsőbb és legkegyelmesebb elhatározás volt, amellyel Ő csász. és apostoli kir. Felsége elrendelni kegyeskedett, hogy történelmünknek és a magyar szabadságnak legkimagaslóbb alakja és hőse — II. Rákóczi Ferencnek idegenben nyugvó hamvai a haza szent földjében találjanak örök pihenést! — S ha maga a legfelsőbb elhatározás és rendelkezés koronás magyar királyunk iránt való hagyományos szeretetet és ragaszkodást a

mély hálának elszakíthatlan acélszemével fűzte össze: még bensőbb hálaimával borulunk le az isteni gondviselés előtt, hogy meghallanunk és olvasnunk engedte azt a szót, amely minden ellentétet és félreértést a letűnt kornak történelmi emlékei közé sorol. A Király és Nemzet kölesönös bizalma a jövő nemzeti munkásságnak alapját rakhatja le; a Király és Nemzet egyesült kegyelme pedig a mult Nagyainak emlékezetét minden keserűség nélkül keresheti fel!

E fennkölt királyi tett felmelegíti bennünk a honpolgári érzést és keserves sorsunk az, hogy ezt ugyanakkor megdermesztette közéletünk vérkeringésének az az elakadása, ami előállott a M. A. V. alkalmazottjainak munkamegszűntetésével. — Ami egy egészséges testben a szétfűtő véredényeknek tápláló és életfentartó rendeltetése; az az állam testében a szertesztet elágazó vasuti vonalaknak minden közgazdasági életet szétárasztó és felszívó munkássága. — Jaj a test szervei életének, ha a véredények működése megáll, — és jaj az államtest közgazdasági, de erkölcsi életének is, ha a közforgalom elakad! — Ennek előidézője az állami, egészséges életnek veszélyeztetése oly rettenetes példának és consequentiának felmerülésével, mely a jogrendet és az állam consolidált hatalmát, ami mindnyájunknak erőssége és biztonsága is, a megrendüléssel fenyegeti. Minden reerimatio nélkül és minden emberies érzés mellett is, a munka megszüntetésének módja nem lehetett indokolt, a Hazának és polgároknak mérhetlen közkincsét veszélyeztető állásfoglalással, esetleg bármily méltányos anyagi aspirációkat érvényre juttatni, eltekintve az erkölcsi jogrendnek még megmérhetlenebb veszélyeitől. E minden bírálat nélkül is szomorú tényben csak egy a vigasztaló, hogy bármily nagyok lehetnek a minden oldalú anyagi veszteségek és sujhathatnak olyanokat, akiket ártatlanul ért, az erkölcsi jogrend, ami minden egyes honpolgárnak a legfőbb kötelessége, egy nagy tanulsággal helyreállított.

S végül tisztelt közgyűlés nem feledkezhetem meg a gyászról, ami sújtotta a nemzetet a nagy költőnek, Jókai Mórnak, elhunytával, aki nyelvünket költőivé tette még a prózában is és irodalmunkat közismertté még a legmiveltebb nemzeteknél is; a toll kihullt kezéből, de amit megírt, azok a lapok a mi kezünkben egy nagy örökség lett, amelyért az országnak és a művelt világnak is hálás könyve hull sírjára!

A lelkes eljenzéssel fogadott elnöki megnyitóval kapcsolatban Csertán Károly alispán indítványára a közgyűlés elhatározta, hogy a vármegye törvényhatósága hódoló feliratot intéz Ő felségéhez, koronás királyunkhoz abból az alkalomból, hogy a szabadság hőse II. Rákóczi Ferenc idegenben nyugvó hamvainak hazaszállítását elrendelni kegyeskedett; továbbá Barcza László törvényhatósági bizottsági tag indítványára a közgyűlés hazánk kosszorús költőjének, Jókai Mórnak, gyászos elhunyt felett jegyzőkönyvileg fejezte ki mélyen érzett részvétét és örökléte meg drága emlékét.

A póttárgysorozatba felvett ügyek felolvasása után a közgyűlés áttért a rendes tárgysorozatba felvett ügyek tárgyalására.

A vármegyei háztartás 1903. évi bevételei- és kiadásairól szerkesztett zárószámadás, valamint a vármegye kezelése alatt levő különböző alapok 1903. évi zárószámadásait, melyeket a pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőség megvizsgált és helyeseknek talált s melyeket az állandó választmány elfogadásra ajánl, a közgyűlés elfogadta s azoknak az illető szakminiszterekhez való felterjesztését elhatározta.

A megyei állandó választmány javaslatára a közgyűlés küldöttséget küldött ki a vármegyei alkalmazottak illetményeinek törvényhozási intézkedés alatt álló szabályozása folytán szükséges intézkedések előkészítése tárgyában javaslat készítésére.

Muraköznek a zágrábi egyházmegyétől elesatolása s a szombathelyi illetve pécsi egyházmegyéhez való visszaátolása tárgyában a közigazgatási bizottság részéről tett s az állandó választmány által elfogadásra ajánlott javaslatot a közgyűlés egyhangú lelkesedéssel elfogadta; feliratot intéz a kormányhoz és képviselőházhoz s azt megküldi a megyebeli képviselőknek, a tárgyalás vezetésére hivatott hercegprimásnak s a szombathelyi és pécsi egyházmegyék püspökeinek.

A magyarországi bortermelek és borkereskedők országos szövetségének, valamint a tapolezai népgyűlésnek az olasz borvám tárgyában a keres-

kedelmügyi miniszterhez intézett feliratát a közgyűlés pártolja s ily irányú felterjesztést intéz a miniszterhez.

A pisztoly, forgópisztoly és a hozzájuk való töltények forgalomban hozatalának szabályozása tárgyában a közgyűlés szabályrendeletet alkotott, valamint megalkotta a községi köteles tűzoltók szolgálati szabályzatát.

A vármegyei árvaszék előterjesztésére az árvatári közös kamatkulesot a közgyűlés 3⁵/₁₀ % -ban állapította meg.

A gulácsi körjegyzőség községeit segédjegyző tartására kötelező alispáni határozatot a közgyűlés a beadott felebbezés elutasításával jóváhagyta, valamint a segédjegyző fizetésének 800 K-ban történt megállapítását.

Budafa községnek megengedte a közgyűlés, hogy a salomvári körjegyzőséghez csatoltassék.

Boldogfa község közbirtokosságának szervezési szabályzatát a közgyűlés megsemmisítette.

Filipán József és társainak a községbíró választás ellen, Zieger Ferenc volt nagylengyeli körjegyzőnek illetménye tárgyában hozott községi határozatok ellen, Kubina András volt zalaegerszegi városi mérnöknek az aggálpoldai építkezés után igényelt tiszteletdíjai tárgyában hozott képviselőtestületi határozat ellen beadott felebbezéseket a közgyűlés elutasította.

A vándor cigányok ügyének törvényhozási uton leendő rendezése a közgyűlés a vármegyének ez ügyben alkotott szabályrendeletét megújította.

Az ebtartási szabályrendeletet a közgyűlés módosította s az új szabályrendeletet Zalaegerszeg és Nagykanizsa r. t. városokhoz átteszi megfontolás végett, hogy hasonló szigorított szabályrendeletet alkossanak.

A járműveknek jelző táblával leendő ellátása tárgyában, valamint a marhajátszról és marhajátó utakról a kiküldött bizottságok javaslatához képest a közgyűlés szabályrendeletet alkotott.

Közgyűlési jóváhagyást nyertek: Mikefa községnek ingatlan eladása és faiskola céljaira ingatlan szerzése, Bottornya községnek új község-ház építése, Tapolca községnek a községi törzsvagyont esonkítás helyreállítása, Murakeresztur—Kollátszeg községnek a régi fedeztetési istálló felszerelése és megmaradt széna-készlet eladása, Csupak községnek a község tulajdonát képező malomépület eladása, Csáktornyanak ingatlan vétel, Zalavár községnek telekkönyvi kiigazítás, Balatongyörök községnek községi kocsma építése és kölesön felvétele, Zalaegerszeg r. t. városnak ingatlan eladása, Eszteregnye községnek a fogyasztási adójutalék hova fordítása, Mihályfa, Szalapa, Óhid, Naggyörbő és Döbröcse községnek községi pótadó törlése, Eszteregnye községnek ingatlan vásárlása, Légrad községnek a község tulajdonát képező szentháromsági erdei és herki legelőnek szabadkézből történt bérbeadása, Csáktornya és Becsehely községnek községi pótadó törlése tárgyában hozott képviselőtestületi határozata.

A murakereszturi szülésznő megválasztása ellen beadott felebbezést a közgyűlés elutasította.

Polgár Dezső galsai lakosnak községi előjáróvá történt megválasztását, Opporoncz község képviselőtestületének az állami iskola felállításának mellőzését kimondó határozatát a közgyűlés, mivel a szabályokat a határozat hozatalánál nem tartották be, megsemmisítette.

Böde községnek, a Dobronaki körjegyzőséghez tartozó községnek képviselőtestületének szervezési szabályrendeleteik módosítása tárgyában hozott határozatát, Vonyarcvashegy község és Balatongyörök község közbirtokosságának szervezési szabályait a közgyűlés jóváhagyta.

A kiküldött bizottság javaslatára a vásárrendtartási szabályrendeletet a közgyűlés megalkotta.

A községek szegényügyi céljaira fordítandó kihágási büntetéspénzek és pénzberségokból 25% -nak a községi munkás és napszámos segélyalap részére való fordítását a közgyűlés elhatározta.

Kányavár községnek a novai járásból a letenei járásba leendő átkebelezését a közgyűlés elrendelte.

Egregy község vadászati jogának szabadkézből való bérbeadása jóváhagyást nyert.

A balatonparti vasútra Tihany, Aszófő, Örvényes, Udvari és Akali községek által megszavazott hozzájárulásra vonatkozó községi képviselőtestületi határozatokat a törvényhatóság jóváhagyta.

Az állandó választmány javaslatára a közgyű-

lész felír a képviselőházhoz külön strajk törvény alkotása iránt s feliratát pártolási végett megküldi az összes törvényhatóságokhoz.

Ez ügygel kapcsolatban Koller István bizottsági tag indítványára a közgyűlés sajnálatát fejezte a közelmúltban lezajlott s az országot oly nagy veszéllyel fenyegetett vasuti strajk felett.

A közigazgatási bizottság javaslatára felirati-lag keresi meg a közgyűlés a kereskedelemügyi minisztert az iránt, hogy a beruházási kölcsönből lehetőleg öt millió korona fordíttassék a vármegyei utépítés céljaira.

A közigazgatási bizottság ülése.

A vármegyei közigazgatási bizottság május havi ülését Hertelendy Ferenc főispán elnöklésével f. hó 10-én tartotta.

Az alispáni, főorvosi és megyei állatorvosi havi jelentések április hóról felolvastatván, a közigazgatási bizottság azokat jóváhagyólag tudomásul vette.

Az államépítészeti hivatal jelentése szerint április hóban a következő munkákat teljesítették: A Pécs—varasdi állami közút 151⁵/₆ km.-nél levő felszakadt uttest javítási munkálatát befejezték; a Zalabér—keszthelyi th. közúton 2.266 km.-nél betoncsőt létesítettek és ettől kezdve egy vízlevezető árkot ástak; a Túrje—szentgróti th. közúton levő 1 sz. betonátereszt kijavították; a Keszthely—baki th. közúton a 20—21 km. közt levő 20 sz. téglahíd helyén betonátereszt létesítettek; a Zalaegerszeg—zalalövői th. közúton levő 10 és 26, továbbá 28 és 34 sz., a Z.-egerszeg—Bak—becsehelyi th. közúton 12—13 km. szakaszon levő 25, 26 sz. hidak javítása folyamatban van; a nemesnép—öriszentpéteri közúton az 1, 8, 12 és 17 sz. műtárgyakat kijavították; a Légrád—bukoveci th. közúton Légrádnál levő u. n. fekete hid helyén folyamatban levő elzárási munkát a Dráva magas vízállása miatt e hóban csak megszakítással folytathatták; az állami közutak mentén a múlt hóban megkezdett gyümölcsfa és szederfa ültetés április hóban befejezést nyert; a közutak átkezelési szakaszán a községek az ároktisztítási munkát fogantatóították; az állami közutaknak törzskönyvezés céljából való elhatározását április hóban megkezdtek és a Székesfehérvár—grázi áll. közutat be is fejezték; a mérnöki felmérések ugyanazon útvonalon folyamatban vannak.

A Gyülevész—Galambok—komárvárosi th. közut 39—40.5 szakaszának alapkövezési munkálatait 3000 K erejéig engedélyezte a közigazgatási bizottság oly feltétellel, hogy a fedanyagnak a komárvárosi vasutállomástól az uttestre való szállítását, valamint a beagyazással járó kézimunkát az érdekelt Komárváros és Galambok község lakossága díjtalanul teljesíti.

A zalaszentgróti járási utbizottságba tagul gróf Batthyány Pál zalacsányi lakos, törvényhatósági bizottsági tagot a közigazgatási bizottság beválasztotta.

A Csáktornya—ukki h. é. vasut mentén Zalaegerszegen a Pap és Hunyady-utca sarkán sorompó felállítása tárgyában hozott elutasító határozat ellen beadott felelőzést a kereskedelemügyi miniszter a közigazgatási bizottság határozatának jóváhagyásával küldötte vissza, miről érdekelt felelőzések értesítést nyerne.

Kir. tanfelügyelő havi jelentése szerint ezen időszakban meglátogatta a szigligeti, tördemeci, nemesvitai, balatonederesi, gulácsi, szentbékallai, diszeli, halápi és sáskai r. k., a gelseszigeti, ujudvari, pölöskefői és zalaszentbalázi községi, az alsószidi, vállusi, zalaszántói r. k., szepetki közs., a böröndi, zalaszentgyörgyi, esébi, tófeji, háshágyi, söjtöri, novai, mikéfi, petrikereszturi, baktüttösi r. k., gutorföldi közs., bolahidai ág. ev., a szőcei r. k. elemi iskolát; résztvett Zalalövön a zalaegerszegi tanítói járáskör közgyűlésén. — Kir. segédtanfelügyelő meglátogatta a zalakoppányi közs., a kallosi, bezerédi, kehidai r. k., a zalamihályfai áll., a kisvársárhelyi és zalaerdői r. k., a karmacsi és eserszegtomaji közs., a sármelléki, zalavári, szentgyörgyvári, alsópáhoki, felsópáhoki, nemesbükki, egregyi, rezii és szentandrászi r. k. elemi iskolákat. Ezen időszakban a vármegye különböző járaisaiban meglátogatott 52 iskola szellemi élete kapcsán nagy súlyt helyezett a kir. tanfelügyelőség az egyes vidékek tavaszi iskolázásának a helyi

viszonyokban gyökerező körülményeire s mindennütt számon kérte az előjárásoktól az igazolatlan iskolamulasztások megtorlása ügyében követendő s a Miniszteri Utasítás-ban megállapított eljárást s minden szükséges esetben az előjárásokat a kezelésre kioktatta s szorgolta a túltömött iskoláknál szervezendő új állások érdekében megindítandó eljárást.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter a beliezei r. k. iskolának évi 800 K, a tormaföldi r. k. iskolának évi 200 K, az oltárczi r. k. iskolának évi 800 K és a szentpéteruri r. k. iskolának évi 100 K államsegélyt utalt ki, miről érdekelt községek a miniszteri rendelet másolatával értesítettek.

A hahóti, szentmártoni, sárhidai, alsóbagodi, zalaszántói, merenyeyi, nemesvitai, balatonederesi r. k., nemespécseyi ev. ref., magyarszerdahelyi közs. iskolák államsegély ügyében, a rádi, szalapai, náprátfai, galamboki r. k., becsehelyi közs., vászolyi ev. ref. iskolák korpótlék ügyében beadott kérvényét a közigazgatási bizottság pártolólággal terjeszti fel a miniszterhez.

A karmacsi községi iskolai tanítóválasztást a felelőzésekben felhozott indokok alapján a közigazgatási bizottság megsemmisítette s az új választást elrendelte.

A gyömörői r. k. iskola államsegélye ügyében beadott kérvényt a teljes felszerelés céljából az iskola fentartó községnek visszaküldi.

A pallini iskola fentartó közönséget utasítja a bizottság, hogy a tanító korpótlékát a multra nézve egyszerre, a jövőre nézve pedig a törvényben előírt időben fizesse ki.

Mivel iskolai építésekre államsegély nem adatik, felhívják a novai iskola fentartó közönség, hogy a harmadik tanítói állás államsegély ügyét az építkezéstől különválassa s a harmadik tanító fizetésének kiegészítéséhez szükségelt államsegély ügyében a megfelelő okmányokat sürgősen szerezzze be.

Az árvászéki elnök jelentése szerint a fogalmazói karnál március hóban hátralékban volt 4.602, április hóban beérkezett 4.709 s így elintézés alá került 9.311 ügydarab, amelyből április hóban elintéztek 4.937 darabot, s így április végén hátralékban maradt 4.374 ügydarab; az irodánál március végén hátralékban volt 753, április hóban leírás végett kiadott 4.937 s így elintézésre várt 5.690 ügydarab, amelyből április hóban leirtak és kiadományoztak 4.365 dbot s így április végén hátralékban maradt 1.325 ügydarab.

A kir. pénzügyigazgató jelentése szerint a kataszternél a f. év négy hónapjában egyesek és hatóságok bejelentettek 1.236 birtokváltási esetet, melyből 1203-at a kataszteri birtokleveken keresztülvezettek, míg 33 eset keresztülvezetetlen maradt. A vármegye területén ez év első négy hónapjában befolyt 831.306 K 18 f adó, mely a múlt év hason szakában befizetett 781.237 K 49 f-re szemben 50.068 K 69 f emelkedést tüntet fel. A folyó év első négy hónapjában a vármegye területén leirtak egyenes adóban 3.122 K 35 f t. Április hóban befizetési halasztást 9 esetben engedélyeztek.

Közegészségügy.

Dr. Hány István vármegyei t. főorvos a vármegye területén április hóban előfordult közegészségi állapotokról és egyéb, a közegészségügyet érintőkről a következő jelentést olvasta fel a közigazgatási bizottság május havi ülésén:

Az időjárás a hónap első felében száraz és meleg, később pedig kevés espadék mellett hűvös volt.

A felnőttek közegészsége az előző hónaphoz képest javult, mert a megbetegedések száma apadt; most is leginkább a légző szervek hurutos bántalma képezte a gyógykezelés tárgyát.

A gyermekek közegészsége nem volt kedvező, mert a tüdőhurutok mellett a kanyaró több helyen járványosan lépett fel.

A fertőző bántalmak közül roncsoló toroklobban beteg volt 25, gyógyult 18, meghalt 6, ápolás alatt maradt 1.; hasihagymában beteg volt 9, gyógyult 3, meghalt 1, ápolás alatt maradt 5.; kanyaróban beteg volt 544, gyógyult 413, meghalt 21, ápolás alatt maradt 110.; vörhenyben beteg volt 28, gyógyult 16, meghalt 7, ápolás alatt maradt 5.

Rezdőri hullaboncolást 4 esetben teljesítették, melyeknél a halál legközelebbi okát szivrepedés,

vizbe fulladás, heveny szeszmérgezés és szivszélhűdés képezte.

Öngyilkosságot 4 egyén követett el; ezek közül 1 (Simon Mór 52 éves nagykanizsai) magát felakasztotta, Kovács Béla 27 éves, Loeszmándi József 32 éves zalabéri, Győri Mariska 16 éves nagykanizsai lövés által oltották ki életüket.

Véletlen szerencsétlenség általi halálnak 6 egyén esett áldozatává és pedig 2 (Hajdinyár alsódomborui és Kulcsár István baktüttösi) lovak által elgázoltattak; 1 (Gazdag Erzse 3 éves petesházai) tókába fulladt; 1 (Végi István 19 éves lendvalakosi) heveny szeszmérgezés következtében halt el; 1 (Bóczán János 48 éves szentbékallai) a padlásról leesett s agyrázkódás folytán elhalt; 1 (Gáspár Ferenc kapolcsi) egy hengerített törzök a falhoz szorította.

Elmekórnak két esete képezte a hivatalos beavatkozás tárgyát; egyiket, mint esendes elmebeteg, házi ápolás alatt hagyták, a másikat, mint közveszélyeset, az országos tébolydába szállították.

Hét éven aluli korban elhalt gyermekek közül orvosi kezelésben nem részesült 28. Az elsőfokú hatóságok e miatt 11 elmarasztaló és 5 főmentő végzést hoztak; a többiekre nézve a megfelelő tárgyalások befejezést nem nyertek.

E hónap folyamán felülvizsgáltam a perlaki járás összes trachomás betegeit; megvizsgáltam a perlaki, alsódomborui és légrádi nyilvános gyógyszertárakat, az alsódomborui, szoboticzai és katori iskolákat.

A „Magyar Paizs” ez évi 18. számának heti hírei közt volt egy közlemény, melyben a vármegyei főorvos is felemlítették s mintegy vádolva van azzal, hogy a zalaegerszegi mocsár-gázt és kolera fészkeket miért nem szünteti meg?

Felemlítem ezt csak azért, hogy a tek. közigazgatási bizottság tudomást szerezzen arról, miszerint mi mulasztást nem követtünk el, mert a vármegye alispánja előterjesztésemre Zalaegerszegen is található közegészségügyi hiányok megszüntetésére úgy a múlt, mint már az idei évben is utasította Zalaegerszeg r. t. város polgármesterét, hogy a város részéről a felhívás dacára intézkedés még ez ideig sem történt, annak oka minden esetre másutt és nem a főorvosban keresendő. Épen azért igen óhajtandó, hogy bárki is személyt csak akkor támadjon, ha az illető a vád alapjáról körültekintéssel tényleg meg is győződik.

Vármegyénk április havi közgazdasági állapota.

Az elmúlt hónapban uralkodó időjárás a mezőgazdaságra nézve egyáltalán kedvezőnek jelezhető. Enyhe tavaszi idő gyakori, de kisebb esapadékokkal elősegítette a tenyészetet, a gazdasági munkálatokat pedig nem hátráltatta. Tíz esős napon mindössze csak 37.6 m/m. espadék volt, de ez a március utolsó két napjában leesett 78 m/m.-nyi eső után elégségesnek bizonyult. Kedvező időben történhetett meg a takarmány és eukorrépnak elvetése, a burgonya ültetés, a hónap vége felé pedig a tengerinek elmunkálása is folyamatba tétetett.

Dacára ezen kedvező időjárásnak, az őszi vetések fejlődése és bokrosodása még sem elégtette ki a mezőgazdát vármegyénk azon járaisaiban, ahol a múlt ősszel az egerek szokatlan nagy mérvben megrongálták a vetéseket, mert ezen vetések állása még jelenleg is igen változó. Az egerek által megkimélt mezőkön látni ugyan jó vetéseket, de a rongálás folytán látni sokkal több egyenetlen, darabos ősziakat, amelyek fejlődése kétszeres, színezete halavány, állása sok helyütt silány. Miután pedig az egerek pusztítása (melyek a sok őszi és téli espadék folytán végre jórészt tönkrementek), vármegyénkben nagy területeken mutatkozott, még teljesen jó további időjárás mellett sem javulhatnak nagy átlagban a termés kilátások oly módon, hogy a múlt évi jó közép-termésünket az idén még csak meg is közelíthessük.

A múlt hónap vége felé néhány zivatar is fordult elő vármegyénkben; a múlt hónap folyamán több helyütt jégverés is észleltetett a következő községek határában: u. m. Kiskomárom, Gelse, Nagyrada, Orosztony, Kerecseny, Esztergály, Szepetnek, Merenye, Kaczorlak, Pölöskefő, Duzsnak községeiben, továbbá a pákai, dömeföldi, iklódi és bördözei határában, amely leginkább a szőlőkben és rozsokban tett kárt.

Míg a tavaszi fejlődése és a takarmánynak vetett bükkönyök állása a többszöri espadék folytán kielégítőnek mondható, addig az állatok takarmányozására nézve oly fontos lóheresek állása az egérjárta vidéken oly hiányos, hogy ezek felszántása és egyéb takarmányokkal való pótlása vált szükségessé. Agyagosabb talajokon azonban a lóheresek állása kielégítő. — A múlt hónap vége felé általánosan megkezdődött a zöldtakarmányozás, mely számos gazdaságra nézve, a száraz takarmánynak elfogyta után, nehezen várt eseményt képezett. Ugy szintén megkezdődött a hónap második felében a legeltetési időszak is.

A rétek és legelőkön ezideig mutatkozó fűnövekedés a talajban levő sok téli nedvesség folytán kielégítő volt, úgy hogy a legelő állatok bőven találnak táplálékot, továbbá kedvező időjárást feltételezve a szénatermés is jónak mutatkozik.

Kedvező körülmények közt folytatódott a tavaszi szőlőmunka is. A téli forgatások beültetése, fásajtások készítése és eliskolázása, kapálási munkálatok a talajnak kedvező phisicai állapota mellett voltak végezhetőek.

Miután a téli fagyok a szőlőket teljesen megkímélték, ezek fejlődése teljesen normális körülmények közt folyt le ezideig és jó reményekkel táplálja a szőlőbirtokosokat. Vidékenként nagyobb számban jelentkezett ezidén a szőlőmoly, a mely ellenében erélyes védekezés válik szükségessé. Szokatlan szép díszpompában indult meg a múlt hónapban a gyümölcsfák virágzása; sőt a virágzás oly gazdag volt, hogy kedvező időjárást feltételezve, ezidén kiváló gyümölcstermést várhatunk, melyre a három éven át rosszul sikerült gyümölcstermés után végre reászolgáltunk. — Ezen kilátáson a f. évi május hó elején uralkodott szeles, hűvös és esős időjárást rontott.

A husáruk és állati termékek állandó jó kereslete folytán a felhajtás és állatforgalom a múlt hónapban is kielégítő volt.

Forgalmi akadályok mutatkoztak azonban vármegyénk azon vidékein a múlt hónap utolsó hetében, a mely vidékek az állami vasutak mentén terülnek el. Az országiszerte előidézett óriási forgalmi zavarok az ismert vasúti strike miatt azonban vármegyénk nézve csupán az oknál fogva nem voltak oly súlyosak — mint az ország számos más részében, mert fővonalainkon a déli vasutársaság a forgalmat akadálytalanul fenntartotta.

Az állategészségügy állapota a múlt hónapban is kedvezőnek mondható. A száj- és körömfájás majdnem teljesen megszűnt. A bejelentésre kötelezett állati járványok pedig a következő mérvben voltak a hó végével megállapítva: száj- és körömfájás 2 községben, takonykór 2 községben, lépfene 2 községben, ivarszervi hólyagos kiütés 5 községben, rühkór 3 községben, sertésorbánó 2 községben, sertésvész 27 községben. Megelégedéssel constatálhatjuk azon körülményt, hogy a lépfene és a sercegő üszök elleni védőoltás a mostani tavaszi időszakban egyes járáásokban még a kisgazdák körében is nagyobb terjedelemben lett igénybe véve, kik a védőoltások kedvező eredményeiről mindinkább meggyőződnek. Egy kellemetlen esetről kell azonban sajnos megemlékeznünk, mely szerint a múlt hónapban Kiskanizsán a takonykór fellépett. A loállományra nézve rendkívül veszedelmes ragályos bántalom elfojtása iránt a hatósági intézkedések folyamatba tétettek — és az egész loállomány zárlat alá vétetett.

A gabona kereskedelem esendes mederben mozgott. A gabonaárak visszaesése a múlt hónapban sem változott meg oly kedvező irányban, hogy egészséges üzlet lett volna lebonyolítható.

Az aratás előtti időszakban beállani szokott javulás csak a legutolsó napokban észlelhető és igen szerény mérvben, mert most már nemesak a szükséglet, hanem inkább a speculatio szabja meg az árakat. Ez pedig a világtermés kilátásai s az időjárás szeszélyei által hagyja magát vezetni. Miután pedig országiszerte merülnek fel panaszok a vetések állásáról, valószínűleg közepes árakat várhatunk az aratási idősakra. Végre feljegyezzük azon, vármegyénkben is a múlt hónap folyamán megindított újbóli mozgalmat, mely szőlőtermelésünk vitális érdekeit van hivatva megvédeni.

A kereskedelmi tárgyalások megújítása alkalmából ugyanis országiszerte mozgalom indult meg ismételt és sürgősen — az olasz bor behozatala elleni küzdelem érdekében.

Tekintettel azon körülményre, hogy az 1903. és az 1904. évi januári olasz borbehozatal oly nagymérvű volt, hogy ez az 1.200.000 hektolitert az Ausztria Magyar Monarchiában már megközelítette, mely bor még mindig a kedvezményes 3 frt. 20 kr. vámmal jöhetett be, — és tekintettel arra, hogy a behozatal direct vármegyénkbe is igen tetemes volt úgy a múlt évben, valamint a f. év január havában — (fel- emlíjtük ez alkalommal, hogy csupán a f. év jan. és febr. havában Fiuméből Tapolezára pl. 138 waggon, Nagykanizsára 17 waggon olasz bor érkezett), mely szállítmányok a hazai termékek árát egyelőre a rendes színvonalra fel- emelni nem engedik; igen megérthető a vármegyénkben is keletkezett azon mozgalom fontos- sága és életrevalósága, amely az olaszbor be- özőnlését az új kereskedelmi szerződésekkel megszüntetni kívánja.

Tekintettel ugyanis a szőlőtermelésnek és a bor értékesíthetőségének vármegyénk egész köz- gazdasági viszonyaira való mély behatására, az egész vármegye bortermelő közönségének élénk óhaját és sürgős kívánatát képezi az eddigi alaso- ny borvámnak megszüntetése és termelésünk- nek hathatósabb védelme.

Ugyancsak élénken foglalkoztatja a Balaton- parti vidékeink gazdaközönségét a Balaton eddigi felszínének felemelésére irányuló azon igyekezet is, mely a somogyi parton keletkezett fürdőtelep- k sorsának javításával és biztosításával járna ugyan, de nagy vidékek gazdasági érdekeinek meg- sértésével volna csak megoldható. A balatonparti gazdasági érdekeltség ugyanis a Balaton vízének felemelésében a nagy területeken fekvő rét és legelő területe további veszélyeztetését látja, mely az utóbbi években már amugyis gyakrabban és súlyosabban érezteté hatását, a minek folytán a zalamegyei partok érdekeltsége inkább a víz- szállítást, illetve az 1888. évben megállapított vívónak fenntartását kívánja.

A különböző érdekek összeegyeztetésének nehéz kérdését egy, a folyó év június havában Balaton- füreden tartandó széleskörű értekezlet lesz hi- vatva megoldani, mely remélhetőleg a zalai par- tok lakosságának a phylloxera pusztításai folytán amugyis nehéz létfenntartási küzdelmeit is figye- lembe fogja venni.

A kivándorlók sorsa.

A kivándorlásról szóló törvény április hó 20-án életbe lépett, amely a magyarországi kivándorlók- nak a lelkiismeretlen ügynököktől való megmen- tését és védelmét célozza.

A törvény életbeléptetésével kapcsolatban Zala- vármegye alispánja rendeletet adott ki a fő- szolgabíráknak, amelyben a kivándorlás kérdésé- vel foglalkozik. Ennek a rendeletnek általános utasítást tartalmazó részét már azért is közöljük, mert érdekes tanubizonyosága a közigazgatást átható humanus szellemnek, amely ma már nem a formákban, hanem a néphez való közeledésben nyilvánul meg.

»Mint hogy vármegyém területén kivándorlási mozgalmak szintén fordulnak elő, nem mulaszt- hatom el eim figyelmét különösen felhívni, hogy a kivándorlási mozgalmakat, annak minden egyes alakulását a legéberebb figyelemmel kísérjék, mert az okok felderítése esetén lehet csak az azokból származható nemzeti, gazdasági, erkölcsi bajok és károk elhárítása és orvoslása iránt helyes és népi anyagi jólétét biztosító közigazdasági működéssel eredményesen munkálkodni.

Nekünk, közigazgatási tisztviselőknek kötele- ségünk ugyanis minden hivatalos és társadalmi működésünkkel odahatni, hogy népünk otthonját meglelje e hazában. Mert a magyar közigazgatás, mint az önkormányzati szellem terméke, termé- szetszerűleg is arra való, hogy a lakosság szociális közsükségeit is kielégítse s vezető tényező legyen a nemzet minden rétegének anyagi és kulturális boldogulásában!

A törvény szelleme egyenesen meg is követeli a közigazgatástól a gyöngébb néprétegek érdekeit a védő, előmozdító és fejlesztő munkát. Ennek lelki- ismeretes teljesítése közigazgatási tisztviselők részéről meg fogja szüntetni, vagy bizonyára a legkisebb számra fogja csökkenteni a kivándor- lás tulajdenképeni okait: a megélhetés fel nem találását, annak elő nem segítését.

De hogy mi, a közigazgatás hivatalos funkció- náriusai ezen magosztos hivatásunk teljes tudatá-

ban a szociális feladatok végzésére irányuló szorgos köteleseinket teljesíthessük és hogy népünket az igazi boldogulás útjára vezethessük, közvetlen és a legnagyobb jóakaratu érintkezésre van szükség köztünk, a vezetők és a néprétegek között.

Ez a jóakarati teszi lehetővé ugyanis nekünk a nép lelkiületéhez való hozzáférhetést, ez lesz forrása és alapja a hatóságok iránti bizalomnak, amely egyedüli eszköz annak elérésére, hogy a kivándorolni szándékozók nem alattomban, el- szökdösve, teljesen magukra hagyatva — lelket- len ügynökök által kizsákmányoltatva fogják kezükbe a vándorbotot, hanem hivatalos vezető- jükhöz, a közigazgatási tisztviselőkhez fordulnak és ha jó tanácsokkal, jóakaratu felvilágosítások- kal a kivándorlókat szándékuktól el nem lehet téríteni, legalább a legjobb tudomásuk és akara- tikkal igyekezni fognak a törvény által kitűzött azt a célt megvalósítani, hogy a kivándorlás ugy- az állam, de még inkább a kivándorlók érdekei- nek legmegfelelőbb módon és helyes irányban bonyolítottassék le, hogy a kivándorolt fajmagyart- tul a tengeren is megtartsuk a magyar turul védőszárnyai alatt nemzeti életünk munkás és hasznos tagjának s hogy reánk nézve el ne vesz- sen és annak hozzánk leendő visszatérhetését lehetővé tegyék.

És ha mindnyájan vállvetve megteesszük hatás- körünkben kifolyólag a magyar faj fenntartó erejének, magyar népünknek megmentésére irá- nyuló legszebb köteleseinket, eredmény fog mutatkozni a közigazgatási tisztviselők ezen áldá- sos működése nyomán, mert meggyőződésem az, hogy sokfelől tépett nemzeti életünk megerősö- dése, anyagi és kulturális hatalmunk függ attól, hogy a magyar közelet minden tényezője pontosan és lelkiismeretesen betöltse hivatását és ha ez testté válik, miben vármegyém köztisztviselőit illetőleg kétkedni nem tudok, akkor fogja új, eredményekben és alkotásokban gazdagabb munka szelleme betölteni hazánk egész közszervezetét.

Jegyzetek.

(Homo contradictorius.) A tudomány hatalma nagy. A kutató elme behatol a természet titkaiba s eliesi azokat a törvényeket, amelyek szerint a parányok tömecekké, testekké, világokká ala- kulnak és megsemmisülnek; amelyek az anyagot és szerves életet uralják. Semmi sem elég nagy és semmi sem elég kicsiny a tudós főknak. Meg- mérik az üstökös csillag pályáját és 30.000 részre osztják a versejtet. Osztályozzák a csillagokat s a rét legapróbb virágait.

Sok talányt megoldott már a tudomány; de még nagyon sok kérdés előtt tehetetlenül, kétel- kedve áll. És ha az anyag minden titkát ki- fűrkészte is, soha sem fogja teljesen megoldani a legnagyobb talányt: az embert, mert lelkének kohójába, ahol a gondolatok forrnak s a gondo- latok tettekkel érlelődnek, nem lát be a kutató szem és nem tudja megállapítani azokat az alap- törvényeket, amelyek szerint az ember belső világa alakul.

De a tudomány kutat s a pszichológia elmé- leteket gyárt. Egy napra szóló igazságokat, amelyek szépek, sokszor érthetők is, de az élet könnyen rájuk cáfol. Minden embernek önálló pszichológiája van s az általánosítás csak nagy körvonalakban sikerül.

A tudós nagyképűség azonban majd lelki tulajdonságai szerint is osztályozni fogja az embert. Ehez az osztályozáshoz képest bizony kis Miska lesz Linné rendszer, amely a plánták világát sorozta fajokba, családokba, osztályokba.

Azt hiszem, hogy ha majd az emberi lélek buvárai az ember alaptulajdonságait keresik s megállapítják a terminus technikusokat, egyik fejezet élén ott fog díszleni a fenti cím: homo contradictorius; ellentmondó ember. A rendszer- ben körülbelül a kultur emberek sangyinikus csoportjában lesz helye s ennek egyik alosztályát képezi.

Nem olyan ritka jelenség, hogy a tudósok figyelmét elkerülhesse s nem a szerény zugok- ban élő emberek közül kerül ki, hanem a kul- tura és közélet homlokvonalaiban áll. Fő tulaj- donsága az, hogy feltétlenül ellent akar mon- dani, tehát szerepelnie kell, mert másképp nem érvényesülhet.

Valami okos pszichiater könyvében olvastam, hogy az ellentmondási vágy pathológiai jelenség és közeli rokona a perlekedési mániának. Én

ugy találom, hogy nem hasonlít hozzá. A perlekedési mániában szenvedő ember megelégszik avval, ha valakivel szemben igazát vitathatja. Mert az igazság subjektív dolog s a szegény maniakus meg van győződve az igazságáról. A homo contradictorius szerepe negatív. Nem keres igazságot, csak ellentmond és csak azért, mert ösztöne vagy lelki életének ismeretlen törvényei erre kényszerítik. A perlekedő ember cselekményeiben a logika tótágast áll; a homo contradictorius szintén nem sokat törődik a logikával. Cogito, ergo sum, gondolkodom, tehát vagyok; mondta az ókori böles. Contradico, ergo cogito, et quia cogito ergo sum, ellentmondok, tehát gondolkodom, és mivel gondolkodom, tehát létezem; így szól a mi emberünk. Az okoskodás azután oda lyukad ki, hogy aki ellentmond, az feltétlenül gondolkodó ember. Okosnak kell tehát őt tartani mindenkinek.

— A mindennapi élet jeles példákat szolgáltat a kutatóknak. Akárhány gondolkodó fő valóságos rendszert csinál az ellentmondásból s végre a teljesen merev és hajthatatlan tagadás álláspontjára helyezkedik.

En azt hiszem, hogy ennek a szellemnek alapja az önzés és hiúság. Az önző ember gazdasági téren érdekeit mások rovására, minden áron megvédelmezi; az önző ember a közéletben csak maga szeretne érvényesülni s magához fogható nagyságot nem akar ismerni, tekintélyeket nem szeret tünni. Az önzés hiúsággá változik s miután sok ember nem tud beletörődni abba a gondolatba, hogy képességeivel vágyait nem tudja utolérni, legalább szembe áll a közfelfogással — indokok nélkül. Akik a közfelfogással szemben saját igazságukat hirdették, azok voltak a reformátorok; akik a közfelfogással szemben egyszerűen csak tagadnak, azokról nem a történetírók, hanem a tudós orvosdoktorok és pszichológusok fognak valaha könyveket írni.

Tragikus sors, ha az ember magának marad tépelődéseivel s nincs, aki megértse. Sok nagy ember dőlt a sírba elhagyatva, kigunyolva. De eszméket hagyott maga után, amelyek nyomán feltámadt a neve s eszméi megtermékenyítették a kort.

A homo contradictorius alkotásokról álmodik, eszméket sejt s ezért nem akar a közönséges emberek nivójára leereszkedni. Égbe tör s úgy jár, mint a görög mese szerint a bárány-felhő: égbe tör, a földet elhagyja, amelyre nem tud visszatérni többé, az eget nem érheti el, mert röpte gyenge: ott lebeg tehát ég és föld között. Nem termékenyíti a földet, de a napot sokszor eltakarja s mikor a leáldozó nap utolsó sugaraival aranyfénybe burkolja a világot, mérgében elvörösödik és vihart jósol.

* * *

(A vasutasok sztrájkja.) Zalavármegye közgyűlése régen nem volt olyan érdekes, mint e hó 9-ikén. Erélyes hangok, új gondolatok röp-ködtek a zöld asztal felett, amely megszokta már az akták porát, a csendes mormolást: „jövahagyatnak, elutasítják, kiküldetik, felterjesztetik.”

A közélet lelke csendesen aludt, míg fel nem rázták lethargiájából tette hívó hangok.

Sokan vannak, akik azt vitatják, hogy a vármegye csak a helyi érdekek megvédelmezésére s a hozzá utalt hivatalos ügyek ellátására való testület. Az én szerény álláspontom más. Ezredéves multunk bizonyítéka annak, hogy a nemzetre nézve hatalmas védelmi eszköz az, ha a vármegyék országos kérdésekkel is foglalkoznak. A közvéleményt, az ország hangulatát juttatják kifejezésre a vármegyék s ez a nemzetre nézve erkölcsi hatalom, a kormányra erőforrás és ellenőrzés.

Zalavármegye főispánja a mostani közgyűlésen jelentést tett az utóbbi hetek országos fontosságú eseményeiről. Rákóczi hamvainak hazaszállítására vonatkozó királyi kéziratáról, Jókai elhunytáról és a vasutasok sztrájkjáról.

A vasutasok jogosulatlan mozgalmát erős szavakkal elítélte, amit a közgyűlés minden tagja szívesen hallott. Koller István bizottsági tag a mozgalommal szemben táplált érzelmeit keresetlen és erélyes hangon fejezte ki. Elítélte a sztrájkot, amely esküszegésbe vitte a vasutasok nagy tömegét; elítélte a vezetőket, az izgatottakat; elítélte azt a sajtót is, amely a mozgalmat szívtotta s azt a politikai pártot, amely magatartásával azt a feltevést táplálta, mintha az ország közvéleménye a mozgalmat pártolná; beszéde végén pedig azt is elismerte, hogy a kormány

a mozgalommal szemben kötelességszerű eréllyel járt el.

A sztrájk elítélésében osztatlan volt a vélemény, de már az utolsó passzustól az ellenzéki gondolkodásuaknak megborsózott a háta. Hátha bizalmat talál szavazni a közgyűlés a kormánynak?! Pedig — ez volt a kisterem hangulata — a kormány már csak azért sem érdemel ebben a kérdésben bizalmi szavazatot, mert sztrájkig engedte fejlődni a vasutasok mozgalmát, amelyet a kivánságok kielégítésével, a fizetésrendezéssel megakadályozhatott volna. Már előbb meg kellett volna adni a vasutasoknak, amit kértek.

Lehetetlen elfojtanom egy kis reminiscenciát. Mikor a vármegye a saját tisztviselőinek fizetését rendezte, a vasutasok nagy jóakarói ellene szavaztak a javaslatnak; most pedig a kormány elítéli, hogy már régen nem adott a vasuti tisztviselőknak akkora kezdő fizetést — mert ezt kívánják — amennyiért egy zalamegyei szolgabíró tizenöt éven át szolgált.

Változnak az idők, változnak az elvek; csak egy elv érvénye örök: amit bármely kormány bármely kérdésben, akárhogyan tesz, vagy bármely okból nem tesz: az feltétlenül helytelen és elítélendő.

Hivatalos-rovat.

Zalaegerszeg r. t. város tanácsa közhírré teszi, hogy a város képviselőtestülete 1904. évi május hó 11-én tartott közgyűlésében a lakbérleti szabályrendelet módosítását és a Szent Háromság és Szent Antal alap átadását és a zalaegerszegi önk. tüzoltó egyesület részére 1904. évi január hó 1-től egész a tüzoltó szabályrendelet elkészültéig évi 1000 korona segély átadását elhatározta. Ezen határozatok a mai naptól fogva 15 napig azaz 1904. évi május hó 27-ig esetleges megfélebezhetés céljából hirdettetnek s ezek a város főjegyzőjének irodájában a hivatalos órák alatt betekintheők.

Zalaegerszegen, 1904. május 12-én Zalaegerszeg r. t. város tanácsa.

Németh Elek

h.-polgármester.

A közelben beállható melegebb időjárásra való tekintettel, az 1876. évi XIV. t.-c. végrehajtása tárgyában felhívom a város t. közönségét, hogy az udvarokban összehalmozott sok trágyát és szemetet még a f. hó folyamán hordassa ki, ne hogy az a melegebb idő beálltával a talajt és levegőt megfertőztesse.

A mennyiben fenti határidő után udvarokban nagyobb mennyiségű szemét vagy trágya talátnék, az illető tulajdonos vagy birtoklók ellen a kihágási eljárás folyamatba fog tétetni.

Zalaegerszeg, 1904. május 14.

Csentericz Béla

r.-kapitány.

H i r e k.

Képviselőtestületi ülés. Zalaegerszeg r. t. város képviselőtestülete f. hó 11-én Várhidy Lajos polgármester elnöklésével rendes közgyűlést tartott, amelyen előterjesztették az 1903. évi házipénztári, valamint a város kezelésé alatt levő különböző alapok 1903. évi zárószámadatait, melyeket a városi számvevő megvizsgált, a városi számvizsgáló bizottság felülvizsgálta s a közgyűlésnek elfogadásra ajánlotta. A közgyűlés a bemutatott, kellő okmányokkal ellátott számadásokat elfogadta, azokat a vármegye törvényhatóságához felülvizsgálat végett beterjeszti; egyúttal a városi pénztárosnak a szokott óvás fenntartása mellett a felmentvényt megadta.

Huszárezredünk. Honvédhuszárezredünknel a következő előléptetések történtek, II-od osztályú századosok lettek: Ghiczy Géza főhadnagy, mint létszám feletti tiszt a nagyváradi honvéd hadapródiskola állományában és Takács József, a honvédelmi miniszteriumhoz beosztott vezérkari főhadnagy, a 7. honvédhuszárezredhez való áthelyezés mellett. A király Takács József századost József Ágost főherceg fia, József Ferenc főherceg mellé nevelőnek osztotta be. — Matisz Pál tart. hadnagyot főhadnaggyá és dr. Halász Miksa tart. főorvost II-od osztályú ezredorvossá léptették elő. — Mihálovics Géza főhadnagyot

Marosvásárhelyre, Perczel Mór főhadnagyot Szegegre, Perczel Olivér hadnagyot Budapestre és Ledniczky Mihály hadnagyot Szamosújvárra helyezték át az ezredtől. — Gróf Vay Károly főhadnagy, Barcza Zoltán, Ditrői Mór és Rácz Jenő hadnagyok pedig az ezredhez áthelyeztetek, Vay gróf főhadnagy Zalaegerszegré, a többiek Pápára. — A pécsi dandárlovasiskolába vezényelt tisztek közül Sibrik Sándor hadnagy az ezred pápai osztályához, Sándor Ernő és Benkő János hadnagyok a zalaegerszegi osztályhoz vonultak be szolgálattételre.

Díszoklevél átadás. A Zalamegyei Gazdasági Egyesület dr. Darányi Ignác volt földmívelésügyi minisztert a mult évben az egyesület díszelnökévé választotta. Az erről szóló remek díszoklevelet f. hó 10-én délután 6 órakor a volt miniszternek Andrássy-uti lakásán az egyesület nevében küldöttség adta át, melynek vezetője és szónoka Hertelendy Ferenc zalavármegyei főispán s a Zalavármegyei Gazdasági Egyesület elnöke volt, tagjai pedig gróf Batthyány József, gróf Batthyány Pál, Bogay Máté országgyűlési képviselő, dr. Dunst Ferenc keszthelyi apát plebános, dr. Friedmann Bernát, Elek Ernő, Vastagh János és Voigt Ede egyesületi tagok voltak.

Balatonvidéki küldöttség a kormánynál. Az olasz borvám ügyében Tapoleza, Köveskállya és Balatonfüred vidékéről ötszáz tagú küldöttség tiszteltette a kormánynál. A küldöttség tagjait Makfalvy Géza államtitkár mutatta be Tisza István gróf miniszterelnöknek, Tallián Béla földmívelési és Hieronymi Károly kereskedelemügyi miniszternek, akik a minisztertanácsi teremben együtt fogadták a küldöttséget. Takács Jenő tapolezai közjegyző, szőlőbirtokos terjesztette ezután elő a kérelmet. Vázolta a balatonmelléki bortermelésre az utolsó évtizedek alatt nehezedett csapásokat és a kéréseket abban összegezte, hogy a kormány az idegen borvámnak hektoliterenkint husz aranyforintra való emelésével védelmezze meg a magyar bortermelés és borértékesítés érdekeit. Bedegi Gábor balatonfüredi községi bíró a balatonparti vasut mielőbbi kiépítését kérte, a mi lényegesen javítaná a balatonvidéki gazdasági életet. A kérelem nem új, több ízben jártak már ebben a dologban az illetékes fórumoknál, de mindig csak ígéretet kaptak. Tisza István gróf miniszterelnök szólott minisztertársai nevében is. A kormány minden tagja át van hatva az olasz borvámkérdés fontosságától; nagyon sokat áldoztunk a magyar szőlő rekonstrukciójára, ezt az áldozatot és munkát a borértékesítés kérdése nem semmisítheti meg. Ma azonban a kormány az olasz kormánnyal való tárgyalások szélén áll s nem lehet abban a helyzetben, hogy az egyezkedésről részleteket publikáljon, mint a hogy nem tehetné ezt meg semmiféle más kormány sem. A kormány tudja kötelességét és a magyar bortermelés érdekeit még a reánk nézve valóban fontos olasz szerződés útján sem engedi megsemmisíttetni. (Zajos éljenzés.) Ami a vasut kérdését illeti, azt hiszi, hogy minisztertársa, a kereskedelemügyi miniszter örvend legjobban, ha egy vonallal több épülhet. Azt hallotta most, hogy eddig ígérték a vasutat, de nem csinálták meg. Most ő nem ígér, hanem rajta lesz, hogy a vasut kiépíttessék. A küldöttség zajos éljenzéssel fogadta a miniszterelnök biztató beszédét.

Ideiglenes lelkeshelyettes. Az elhalálozás következtében megüresedett zalaszentgróthi róm. kath. plebánia lelki és anyagi ügyeinek vezetésével a veszprémi egyházmegyei főhatóság Kreutzer Dezső ottani segédlelkész bizta meg.

Eljegyzés. Linter Kálmán m. kir. honvéd főhadnagy eljegyezte Semetke Margit urleányt, Semetke József zalagógánfai földbirtokos kedves leányát.

Felső kereskedelmi iskolánk ügye. Zalaegerszeg r. t. város képviselőtestülete az állami felső kereskedelmi iskolának a városban végleg meghagyása tárgyában a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez intézett kérvényét pártolva végett megküldte Zalavármegye törvényhatóságának. A törvényhatóság közgyűlése f. hó 9-én foglalkozott a kérdéses ügygel s tekintettel a kérvényben felhozott indokokra, feliratilag megkeresi a vallás- és közoktatásügyi minisztert az iránt, hogy a zalaegerszegi állami felső kereskedelmi iskolát továbbra is a vármegye székhelyén tartsa meg.

A Csáktornyai Zrinyi emlékmű felavatási ünnepélyére, melyet június 12-én tartanak, a végrehajtó bizottság meghívta a vármegye törvényhatóságát. A f. hó 9-én tartott törvényhatósági közgyűlés elhatározta, hogy a felavatási ünnepélyen küldöttségileg vesz részt s felkérte a vármegye főispánját a küldöttség vezetésére.

Kitüntetett tanító. A földmivélsügyi m. kir. miniszter *Szigethy* Ödön tapolezai róm. kath. elemi iskolai tanítót és a „Tapolezai Lapok” szerkesztőjét a gyümölcs és fatenyésztésben elért kiváló sikereit kétszáz korona jutalommal és díszoklevéllel tüntette ki, amelyet dr. *Ruzsicska* Kálmán kir. tanácsos vármegyei tanfelügyelő az összes tantestületek jelenlétében remek beszéd kíséretében nyújtott át a kitüntetettnek.

Jókai ünnepély. A zalaegerszegi kereskedő ifjak önképző köre f. hó 15-én vasárnap délután 3 órakor a Kummer-féle kávéház emeletén lévő helyiségében Jókai Mór emlékére gyászünnepélyt rendez. Program: Megnyitó Hymnus, szavalnak Sipos Ernő és Schvarz Jenő; az ünnepi beszédet Kardos Jenő tartja, a zárót Eisner József mondja el. — A közönséget szívesen látja az egyet választmány.

Érettségi vizsgálati miniszteri biztos. A vallás-és közoktatásügyi m. kir. miniszter a zalaegerszegi felső kereskedelmi iskolánál az 1904. év folyamán tartandó érettségi vizsgálatok vezetésével miniszteri biztos minőségében dr. *Kunos* Ignác budapesti tud. egy. m. tanárt, a keleti kereskedelmi akadémia igazgatóját, a nagykanizsai felső kereskedelmi iskolánál pedig dr. *Schack* Béla felső kereskedelmi iskolai főigazgatót bízta meg.

Megbízta. A földmivélsügyi magyar királyi miniszter Betlehem Vendel lesencetomaji lakost a tapolezai járásra nézve a gazdasági tudósítói tiszttel megbízta.

Gyászhir. Gallos Kristófné szül. Kiss Ida urnó élete 25-ik évében meghalt 12-én Pusztakáloezián. Egy jó anyát ragadott el a halál szerető családjá köréből. A veszteség annál fájdalmasabb, mert ifjú és boldog volt s gyermekeinek szeretete vette körül. Halálát férje, három gyermeke és szülei gyászolják. Temetése 13-án a család és a rokonság tagjainak részvétele mellett ment végbe. — Adjon az Isten vigasztalást azoknak, akiket a korán elhunyt urnó halála gyászba borított.

Adomány. Fischer Pál zalaegerszegi lakos, takarékpénztári igazgató és neje született Wilhelm Olga házasságuk 10-ik évfordulója alkalmából az építés alatt levő új zsinagóga számára egy díszes és értékes, a frigszekrényen alkalmazandó függőny ajándékoztak. A f. hó 8-án összeült képviselőtestület, a melyen az ajándékozás bejelentett, örömmel vette tudomásul Fischerék ezen adományát s köszönetének jzókönyvileg adott kifejezést.

Alapítvány. Rozenberg Zsigmond zalaegerszegi lakos, ki boldogult szülői emlékére a hitközségben s a Chevra Kadischában (szent egyet) már tett egy-egy ezer koronás alapítványt, jótékony-ságának újabbal azzal adta tanujelét, hogy ugyancsak a hitközségnél 2500 K-ás alapítványt jelentett be. Az alapítványi tőke felett a hitközség szabadon rendelkezhetik s hallomás szerint azt a templom építés körül felmerült előre nem látott kiadásokra fordítja. Az alapítványnak a kamatait szegénysorsú egyének élvezik. Addig, míg az alapítványt tevő él, ő fogja az évi 4%-os kamatokat kiosztani, bekövetkező halála után pedig a hitközség, a halálozás évfordulójának napján öt szegény hitorsos közt osztja azt ki. Ha többen követték volna Rozenberg Zsigmond példáját, talán nem kellett volna a hitközségnek templom építésre akkora költséget felvennie, hogy azt az unokák unokái is törleszteni fogják.

Tanítói közgyűlés. A zalamegyei általános tanítói testület nagykanizsai járásköre Palinban tartotta évi rendes közgyűlését Hajgató Sándor járásköri elnök elnöklésével, aki megnyitó beszédében vázolta a nagy haladást, amit a tanítók anyagi sorsukkal és szellemi nivójukkal elértek 1868. óta. Kegyelettel emlékezett Márkus József 1868. óta. Kegyelettel emlékezett Márkus József molnárii állami elemi iskolaigazgatónak elhunytáról, aki a muraközi magyarosításnak egyik buzgó harcosa volt. Dr. Fodor Aladár nagykanizsai orvos az alkoholizmus nemzetpusztító hatásáról értekezett; majd Erdősi Bálint nagykanizsai áll. elemi iskolai tanító gyakorlati tanítást tartott a nyelvtan köréből, Kertész József nagykanizsai

áll. polgári iskolai tanár pedig a népnevelési egyesületek szervezkedéséről értekezett s nyújtott be határozati javaslatot, melyet esekély módosítással elfogadtak. A közgyűlés mind a három előadónak jegyzőkönyvileg fejezte ki köszönetét és elismerését. Miután a járáskör jegyzője beszámolt a járáskör négy éves működéséről, megalakították az új tisztkart; újra megválasztották Hajgató Sándor elnök, Kertész József alelnök, Banekovics Jánost jegyzőnek. A júliusi egyetemes tanfőgyűlésre a járáskör képviselőjéül Hajgató Sándor elnököt választotta meg a közgyűlés.

A Zalamegyei Általános Tanítói Testület központi választmánya f. hó 11-én Zalaegerszegen az állami elemi iskola tanástermében *Szalay* Sándor tantestületi elnök elnöklésével ülést tartott, amelyen elsősorban az elnök számolt be a legutóbbi ülés óta felmerült testületi ügyekről. — Majd felolvasták a bíráló bizottság jelentését a beérkezett két pályaműről; a jelentés alapján a választmány a jutalmat nem adta ki s a jelíges leveleket elégette. Új pályatételül a választmány részéről kitűzetett: Mi módon ápolhatja a tanító leg-hatásosabban a hazaszeretetet az iskolában és iskolán kívül a nép között s miképp rendezze az iskolai hazafias ünnepeket? A pályázat kiírásával az elnökség bízott meg; pályadíj a három legjobb pályamunkának 150, 100 és 80 K. Olvastatták a magyar tanítók országos bizottságának meghívása a f. évi július hóban tartandó egyetemes gyűlésre. A központi választmány *Szalay* Sándor testületi elnököt és *Bánfi* Alajos sümegi járásköri elnököt küldi ki a testület képviselőjében, egyúttal felkéri azokat a járásköröket, melyek közgyűlésükből képviselőt nem küldöttek ki, hogy választmányi ülésben határozzanak a képviseltes ügyében. Tekintettel ezen egyetemes gyűlésre, valamint a f. év szeptember havában a csáktornyai tanítóképző intézet 25 éves fennállási ünnepélyére, a központi választmány elhatározta, hogy a f. évre Keszthelyre kitűzött tantestületi közgyűlést a jövő 1905. évben tartja meg. — A központi választmány jegyzőkönyvileg fejezte ki köszönetét és elismerését *Mencsey* Károly csáktornyai áll. elemi iskolai tanítónak, a muraközi járáskör volt elnökének azon fáradhatatlan buzgóságáért, mellyel a Ferenc József tanítók házára oly tekintélyes összeget gyűjtött. — A muraközi tanítói járáskör azon határozatát, hogy gyűléseit az eddigi szokásnak megfelelőleg összehozza, a felhozott indokok alapján a központi választmány jóváhagyta. — Tudomásul vette a választmány a megyében levő nem okleveles tanítók elmozdítása tárgyában a kir. tanfelügyelőség leiratát, melyben tudatja, hogy az 1903/4. év végével a nem okleveles tanítók elmozdítatnak. — A központi választmány felkérte az elnököt, hogy a csáktornyai képezői ünnepélyen képviselje a tantestületet, valamint megkeresi a járásköröket is egy-egy képviselőnek a kiküldésére. — *Körösy* Sándor segédtanfelügyelő a megyebeli állami, államilag segélyezett községi iskolákról szóló kimutatást az 1903/4. évről megküldvén, a választmány azt köszönettel fogadta, a kimutatást a jegyzőkönyvben egész terjedelmében közzé teszi, hogy a járáskörök elnökei belőle megtudhassák, mely helyekről nem tagjai a tanítók a járáskörnek? Végül a számvizsgáló bizottság nevében *Bánfi* Alajos referált számadása megvizsgálásáról, mely rendben találatott s így a pénztárosnak a felmentvény megadott.

Ujncozás. Ebben az esztendőben kétszer soroznak. Az 1903. évi ujncó jutalékot már beszedték, be is rukkoltatták; most pedig az 1904. évben sor alá kerülőket állítják a katona mérték alá. Zalavármegyében az ujncozási tervezetet a következőképp állapították meg: a keszthelyi járásban május 25, 26, 27 (polgári elnök Dr. Dezsényi Árpád), a tapolezai járásban május 30, 31, június 1, 3, 4 (polgári elnök Báró Puthéány Géza), a sümegi járásban június 6, 7, 8 (p. e. Gyömörey János), a zalaszentgróti járásban június 10, 11 (p. e. gróf Batthány Pál), a zalaegerszegi járásban június 13, 14, 15, 16; Zalaegerszeg városban 17 (p. e. Csertán Károly alispán), a pacsai járásban június 20, 21, 22, (p. e. Szentmihályi Dezső), a novai járásban június 24, 25 (p. e. Csertán Károly alispán), Nagykanizsa városban június 27, 28 (p. e. Csertán Károly alispán), a nagykanizsai járásban május 24, 25, 26, 27 (p. e. Hertelendy Béla), a letenyeyi járásban május 30, 31, június 1 (p. e. Dr. Tuboly Gyula) a perlaki járásban június 3, 4, 6, 7, 8 (p. e. Dr. Tuboly Gyula), az alsó-

lendvai járásban június 10, 11, 13, 14, 15 (p. e. Hajós Mihály), a csáktornyai járásban június 17, 18, 20, 21, 22 (p. e. Tóth István.) Az állítás kötelesek száma: a keszthelyi járásban 537, a tapolezai 1036, a sümegiben 691, a zalaszentgróti 424, a zalaegerszegiben 706, Zalaegerszeg városban 172, a pacsai járásban 602, a novai 410, Nagykanizsa városban 337, a nagykanizsai járásban 824, a letenyeyi járásban 615, a perlakiban 931, az alsólendvai 1088, a csáktornyaiban 992, összesen 9365.

Bankett. A zalaegerszegi takarékpénztár részv. társaságnak újonnan megválasztott vezérigazgatója Fischer Pál f. hó 11-én este az „Arany Bány” szálló kistermében bankettre hívta meg az igazgatóság tagjait. A felköszöntések sorát a házigazda, Fischer Pál nyitotta meg s üdvözlővén vendégeit, kérte az igazgatóságot, hogy az intézetnél elfogadott tisztségével egybekötött nehéz és felelősségteljes feladata sikeres megoldásában hathatós támogatásukban részesítsék, hogy ez által a kitűzött célt elérhesse. Felköszöntöket mondtak még Hajik István elnök, dr. Obersohn Mór, Boshán Gyula intézeti ügyész és dr. Rosenthal Jenő. A társaság a késő éjjeli órákig együtt maradt.

Segély. A városi tanács a helybeli önk. tüzoltó egyletnek 300 K segélyt utalványozott arra a célra, hogy legszükségesebb kiadásait fedezhesse, nehogy a napról napra fokozódó részvétlenség miatt bekövetkezzék az a példátlan eset, hogy a megye székvárosában a tüzoltó egyesület megszűnjék. — Erthetetlen, hogy a közönség nem akar áldozatokat hozni a tüzoltó egylet iránt és türi, hogy az a legnélkülözhetetlenebb tüzoltó szekeret is nélkülözze.

Közgyámvalasztás. A csáktornyai vidéki körjegyzőség közgyámjává *Tomka* György szentrokusi urodalmi ispánt választották meg.

Cselédjutalmazás Olláron. A mezőgazdasági cselédek részére adott jutalomból 100 koronát és díszokmányt Tóth József, az ollári urodalom negyvenkét év óta hűségesen szolgáló cselédje, érdemelt ki. A földmivélsügyi miniszter adományának átadása május 12-én történt Szöppötkön, hogy az ünnepi miséről kivonuló nép mennél nagyobb számban epüljön a megható példán.

A virágokkal díszített állvány köré gyűlt a falvak nagyszámu lakossága, az előjáróság és iskolás növendékek. A vendégsereg élén Szily Dezső és Mesterházy Jenő jelentek meg nejeikkel.

Thassy Lajos, a zalaegerszegi járás főszolgabírája, elmondván az ünnepség célját, felkérte dr. Ruzsicska Kálmán kir. tanácsos tanfelügyelőt, hogy a megye főispánjának megbízásából adja át Tóth Józsefnek a földmivélsügyi miniszter jutalmát.

Dr. Ruzsicska Kálmán meleghangú beszédben méltatta azt a szép és nagy hivatást, melyet oly kicsiny ember is, mint Tóth József, betölthet a társadalmi és erkölcsi világrövidben. Betölthet ura vagyonának hű ápolásával, példás családi életével, a maga sorsában való nemes megnyugvásával, istenféllemével, lángoló hazaszeretettel, melyről lepattan a népámtok lelketlen izgatása, mely nem hajtja őt idegenbe hazát keresni, de odaforr, ha szegény nélkülözésben is, a haza drága rögéhez!

Miután ekkép megvilágította, hogy Tóth József élete is tanúsága annak, hogy Isten, király, haza, erkölcs, becsület nélkül nincs a szívnek nyugalma, nincs az életnek szépsége és boldogsága: megszorítja a derék és hű ember kezét, ki családja tagjaitól és unokáitól környezve, nem egyszer zokogott mély megindultságától.

Királyi tanfelügyelő köszönetet mondott Szily Dezsőnek, hogy az urodalomban a gazda és cseléd közti viszonyt oly nemes, emberszerető alapokon fejleszti, ekkép a kis emberek boldogulását előmozdítja.

Egyben pedig megemlékezve azon körülményről, hogy a mai cselédjutalmazás immár a hatodik a zalaegerszegi járásban, köszönetét fejezi ki járási főszolgabírónak a nép iránti érdeklődéséért.

Tót József alig birt meghatottságában köszönetet rebegni. Pedig még várt egy újabb kedves meglepetés, mert most Szily Dezső lépett az emelvényre, hogy mint Tóth József gazdája méltassa az ő hűséges és buzgó cselédje érdemeit, hogy rámutasson a gazda és cseléd érdekeinek kölcsönösségére a munkában és hűségben. Végül pedig a maga részéről is 50 koronát adott a nap emlékére Tóth Józsefnek.

A szép ünnepély Szily Dezső vendégszerető házában s a majorokban nyert folytatást.

Drága a hus. Az országban mindenütt hallatszik a panasz, hogy a husárok elviselhetetlenül emelkednek. A szarvasmarha és sertés ára 15—20%-kal szökkent fel, a husárok azonban 35—50%-kal drágábbak. Ezért néhány városban már mozgalom indult meg husfogyasztási szövetkezetek létesítése iránt. — Zalaegerszegen a közönség egy része úgy jutott olosóbb hushoz, hogy szükségletét falusi mészárosoktól fedezte. A mészárosok, hogy a magas husárakat fentartassák, vagy talán még felszoktathassák, a városi tanács védelméhez folyamodtak. A husbehozatal ugyanis úgy volt eddig lehetséges, hogy a város az illető vidékbeli mészárossal a fogyasztási adóra nézve kiegyezett s ennek folytán a behozatal akadálytalanul folyhatott. Most panaszt tettek a mészárosok, hogy ily módon érzékeny kárt szenvedtek s kérték a tanácsot, intézkedjék az iránt, hogy a szomszéd községekből való husbehozatal szüntessék be. A tanács erre elhatározta, hogy jövőre nem egyez ki a vidéki mészárosokkal, hanem minden beszállítandó husra kiveti a törvény által előírt fogyasztási adót. Ilyen módon a hus éppen olyan drágába fog kerülni, mintha helyben vásárolnák és a vidéki mészárosok nem fogják a helybeli iparosok kárára a várost husszállítmányaikkal elárasztani. Bátorodunk megkérdezni a városi tanácsot, hogy a fogyasztók érdekében nem tenne-e szintén valamit. Elvégre a fogyasztó közönség is városi polgárokból áll s ha a mészárosok érdekeik megvédelmezését joggal követelhetik, a fogyasztók is védelmet kérnek a husárok mesterséges felszoktatása ellen.

Állandó gazdasági tudósító. A m. kir. földmívelésügyi miniszter *Bellehem* Vendel lesenczomaji lakost vármegyénk tapolezai járására nézve a gazdasági tudósítói tiszttel bizta meg.

Püspöki biztosi látogatás. *Péller* Pál veszprémi apátkanonok, a veszprémi egyházmegyei középiskolák püspöki főbiztosa, *Szántó* László képezdei igazgató kíséretében a keszthelyi kath. főgimnáziumot meglátogatta s az egyes osztályokban a hittani órákon megjelent.

Anyakönyvi kinevezés. A m. kir. belügyminiszter a sárszegi anyakönyvi kerületbe *Horváth* Aladár segédjegyzőt, a pacsiba *Vargyas* József segédjegyzőt, a monostorapátiiba *Rohonczy* Károly segédjegyzőt anyakönyvvezető helyettesekké nevezte ki.

Új állami népiskola. A vallás- és közoktatásügyi miniszter a f. év őszén megnyitandó új állami elemi népiskolák szervezésére vonatkozó rendeletet kiadta. A rendelet szerint vármegyénkben a f. év őszén Szoboticzán nyílik meg új állami elemi népiskola.

Riadalom a vasuton. Mult vasárnap délután a zalaszentiváni vasuti állomásra az a távirati értesítés érkezett, hogy Bucsuszentlászról egy vasuti kocsi elszabadult és sebesen rohan Zalaszentiván felé. Figyelmeztették ezt az állomást, hogy a váltó beállításával kellőleg védekezék, nehogy szerencsétlenség történjék. Együttal utána iramodtak a szökevény kocsinak, hogy elfogják, ami szerencsére sikerült is, mielőtt baj származhatott volna.

Tókába fulladt. *Kerman* Katalin II. hegykerületi kozlovesáki 83 éves öregasszony a házuk udvarán botorkált egyik napon, mi közben az udvaron levő tókába esett. A közelben volt hozzátartozói, látván az öreget elesni, rögtön hozzá szöktek s kihúzták a vízből, de már akkor meghalt. A megejtett hivatalos boncolás szerint az esés közben hirtelen beállt szívzselhűdés okozta a szerencsétlen öregasszonynak a halálát.

Pékek mozgalma. Amióta az érvényben lévő vasárnapi munkaszüneti rendelet életbe lépett, sok panasz hangzott országszerte annak sérelmes voltáról. Főként a pékek érzik súlyosan a rendelet azon rendelkezését, mely őket a vasárnapi munka folytatásától hétfőn reggel 6 óráig eltiltja. Miután ezen rendelkezést a kontár pékek majd mindenütt kijátszák, a mennyiben arra való hivatkozással, hogy háziipar gyanánt üzik a pék mesterséget, hétfőn reggel elárasztják a közönséget friss süteménnyel, míg a törvényt tisztelő s azt megtartó pékek nem sütvén, tétlenül kénytelenek amazok garázdaságát tűrni. Makó s Győr városok ipartestületei mozgalmat indítottak, melynek célja, hogy a vasárnapi munkaszünetről szóló rendelet módosíttassék; másrészt pedig hogy a kontár pékek üzemeiknek gát vessék. — A helybeli ipartestülethez intézett

átiratban ezt arra kéri, hogy csatlakozzék a mozgalomhoz s segítse a pékmesterek igényeinek kielégítését. A helybeli ipartestület legközelebb foglalkozik majd ezzel a kérdéssel.

A szabómunkások mozgalma. A helybeli szabómunkások f. hó 8-án délután 1 órakor a Barossligeti vendéglőben gyűlést tartottak. A gyűlésre a „Magyarországi szabómunkások központi szakszervelete” Budapestről *Schvarecz* Gábort küldte ki, a ki megmagyarázta az egyesülés célját s a szabómunkásokat tömörülésre szólította föl. Mivel az országban csak egy egyesület van, a vidéken csoportok alakíthatók és így a zalaegerszegi, melyet tényleg meg is alakítottak, sorban a negyvennyolcadik. A tisztikart is megválasztották. Elnök lett *Vathy* Jenő, másodelnök *Horváth* Zsigmond, pénztárnok *Fellner* Zsigmond, titkár *Stern* Pál, ellenőrök *Melezer* Lajos és *Háry* József, bizalmi férfiak *Rosenbaum* Albert és *Dömötör* József, választmányi tagok *Lajkó* Károly, *Farkas* József, *Varga* István s *Löwy* Ignác. A csoportnak eddig 24 tagja van. — Miután a mozgalomról alaptalan híreket terjesztettek, a vezetőség felkért bennünket, hogy közöljük a közönséggel, miszerint az egyesületnek nem a sztrájkra való buzdítás, hanem önszegély a célja. Az alapszabályok, amelyeket a miniszterium jóváhagyott, kimondják, hogy önszegélyből eredő munkabeszüntetések alkalmával a tagok segélyt nem kapnak. Az egyesület tagjai ha tíz havi illetéket befizettek, évenként 58 napig 1 K munkanélküli vagy utas segélyben részesülnek mindenütt, ahol hasonló csoport van; és pedig nemesek Magyarországon, hanem a külföldön is. Roszakaratu híresztelés az is, hogy az egyesület vezetői a munkaadók és munkások közti jó viszony megbolygatására törekednek. Az első célja az egyesületnek az önszegélyen kívül az önképzés, továbbá az, hogy a tagok részére otthont szerezzen s megtanítsa tagjait a munka szeretetére, egymás tisztelésére. Az egyesület arra kéri a közönséget, hogy működését kísérje figyelemmel.

A magyar-amerikai hajójárat. Magyarországból kivándorlók szállítására eskakis a fume-new-yorki hajójárat nyert engedélyt. Az állandó menetrend szerint Fiuméből minden második kedden van hajóindulás. Május 17-én (kedden) a „Slavonia”, május 31-én (kedden) a „Pannonia” június 14-én az „Ultonia” hajók indulnak New-Yorkba. A szállítási díjban befoglaltatik két napi ellátás Fiumében és teljes ellátás a hajón. Naponta háromszor van étkezés, minden napra másféle étlappal. Az egyik napra szóló étlap példának okáért a következő: Reggeli: kávé vagy tea tejjel, vajás kenyér, száraz halak, sütemény. Ebéd: leves, marhahus rizzsel és burgonyával, sertéshus borsóval, gyümölcs, kenyér és bor. Vacsora: pecsenye mustárral, makaróni, sütemény, kenyér és bor. — Azok a híresztelések, a melyek a fumei hajókkal utazók partraszállásáról kerültek forgalomba, valótlanok, mert a kik az engedélyt nyert társaság hajóin utaznak, külön díjat nem fizetnek és zaklatás nélkül léphetnek partra Amerikában. Díjtalan felvilágosítást ad és elfogad az „Adria” személyszállító osztálya: „Központi Menetjeggyroda” Budapesten IV., Vigadó-tér 1. szám alatt, a melynek távirati és levélcíme: *Menetjeggyroda, Budapest.*

Ritka eset. A fogyasztási és értékesítő szövetkezetek közül kevés sikerült. A szakértelem hiánya s a nagy üzleti költségek felemésztették a jövedelmet és megbuktatták a szövetkezetet. Most egy ritka kivételtől kaptunk hírt. Csicsó zalamegyei kisközségben fogyasztási szövetkezet alakult 328 részjeggyel. Befizettetett 3000 K. A szövetkezet egy év alatt 24251 K 07 fillér forgalmat csinált s első üzleti éve 2490 K 30 f nyereséggel végződött, amelyből 1124 K 05 f osztalékot ad a részvények tulajdonosainak. A szövetkezet csak háztartási cikkeket és gazdasági eszközöket hozott forgalomba.

Titkoztos eset. Nagy feltűnést keltett egyik elsőrangú budapesti szállodában két idegen megérkezése, akik az esti órákban minden csomag nélkül, szerény, szegényes öltözkében szobát rendelték. A portás nem is akart rendelkezésükre bocsajtani lakást, de ezek annyira kérték, hogy végre két szobát nyitattott nekik. Közben egy nagy lepecsételt levelet helyeztek el a szálloda páncélos vaspénztárába és visszavonultak lakosztályukba. A lelkiismeret nagyon furdalta a portás oldalát és azért óvatosságra intette a személyzetet a két utassal szemben, sőt annyira

gyanussá tette a az idegenek elzárkózása, szerény öltözéke és a lepecsételt boríték, hogy a rendőrségre telefonált detektívért, aki kora reggeltől fogva megfigyelés alá vette az idegeneket. Reggelre kelve, lépésről lépésre követte őket és mennyire meg volt lepve a rend őre, mikor látta, hogy a portás által gyanúsítottak *Török* A. és *Társ* bankháza, Budapest Teréz-körút 46. sz. alá mentek, ahol a borítékból kivett nyerő sorsjegy alapján felvették a főnyereményt. A titkoztoság így vált érdekes esetté, mely a szegényeket egy csapásra gazdag emberekké változtatta a *Török* bankház rendkívüli szerencséje folytán.

Alapszabály jóváhagyás. A m. kir. belügyminiszter a zalaegerszegi társaskör- és kereskedelmi körből egyesült zalaegerszegi kereskedemi és társaskör alapszabályait a bemutatási záradékkal ellátta.

Az Erzsébet királyné sorsjegyeknél a nyerő számok összege 7000. Az első nyeremény száz-ezer korona értékét képvisel; van egy 10.000, egy 5000, egy 3000, egy 2000, egy 1600 K-ás nyeremény; továbbá négy 1000, tíz 500, száz 100 koronás, 140 nyeremény 50, 500 nyeremény 20, 2440 nyeremény 10 és 4000 nyeremény 5 korona értékben. Egy sorsjegy ára egy korona. Mivel a tiszta jövedelmet emberbaráti nemes célokra fordítják, remélhető, hogy a sorsjegyek megfelelő keresletnek örvendenek. Sorsjegyek kaphatók váltóüzletekben, dohánytözsdekben és osztálysorsjegy gyűjtődekben.

Országos vásár áthelyezése. A m. kir. kereskedelmiügyi miniszter megengedte, hogy *Karmacs* községben a május 10-re eső országos vásár ez évben kivételesen június hó 13-án és *Szentilona*n a május 22-re eső országos vásár kivételesen az idén május hó 25-én tartassék meg.

Megvadult ló. *Kreiser* Miksa helybeli lakos kocsis a f. hó 12-én délelőtt a *Kossuth* Lajos utcán egyfogatu kocsiával végig hajtott. Utközben a ló valamitől megijedt, elragadta a kocsit. A kocsi vissza akarta tartani, de minden erőlködése hiábavalónak bizonyult. A ló eszevesztetten száguldott s már-már az a veszedelem fenyegette a kocsit, hogy felborul. A nagy lármára a ló elé ugrott *Hász* Jakab fuvaros, elkapta a zablat és emberfeletti erővel merfőkezte a megvadult s több sebből vérző állatot. Miután megállásra bírta ezt, visszafordította és elvezette a tulajdonos mező-utcai házához. A ló súlyos sérüléseket szenvedett, azonban a mégrémült kocsinak ijedségen kívül más baja nem történt. *Hász* Jakabot az összeverődött közönség bátorságáért megéltjezte.

Gaedicke A. budapesti kitűnő hirnevű cég mai hirdetésére olvasóink figyelmét különösen felhívjuk. E cég szolid üzleti elvei és előzékeny kiszolgálása által kitűnő hirre tett szert. Az osztálysorsjáték legutóbbi húzásánál is a legnagyobb nyereményeket fizette ki.

Felszólítás. A tudomány érdekében felkértek azok, kiknek alkalmuk nyílik szelid gesztenyefákat (*castanea vesca*) állandóan megfigyelni, hogy legyenek szivesek a nevezett gyümölcsfák kihajtásának és kivirágzásának napját az időjárás minőségével együtt feljegyezni. Egyéb adatok, melyek a nevezett fák tenyésztésének körülményeire vonatkoznak, szintén köszönettel fogadtatnak. A beküldött tudósítások ifj. Vámosgyörki *Keréky* Árpád tanárjelölt címére adandók fel, Budapest, I. Pauler-u. 4. sz.

Vetőmagvak ára *Mauthner* Ödön budapesti magkereskedő értesítése szerint Budapesten nyers árúért 50 kilogramonként: *vörös here* 54—60 K, *lucerna* 53—58 K, *muharmag* 7—7½ K, *baltacim* 12½—13½ K, *répamag* impregnált 36—44 K, nem impregnált 25—35 K.

Állategészségügy. Vármegyénk területén f. hó 1-én a földmívelésügyi miniszteriumhoz beérkezett hivatalos adatok szerint 1 községben ragadós szájf- és körömfájás, 8 községben ivarszervi hólyagos kiütés, 3 községben rühkór, 2 községben sertésorbán és 26 községben sertésvész volt.

A Magyar Könyvtár legújabb sorozata ismét három értékes munkával gyarapítja ezt a kitűnő vállalatot. A magyar irodalom köréből *Deák* Ferenc korszakalkotó második felirati beszédét közli, melyet bevezetékép az a remek szónoklat előz meg, mellyel *Beöthy* Zsolt áldozott a haza bőlese emlékének, *Deák* születése százados évfordulójának egyetemi ünnepén. A külföldi irodalom köréből *Maeterlinck* szerepel, a nagy belga

író, kinek »Monna Vanná«-ja világszerte folyóirásai sikert aratott s aki ebben az új darabjában — címe »Joyzelle« — egyikét adja legmélyebb, legkölteibb alkotásainak. A drámát Ábrányi Emil fordította, a nála megszokott tökélyei. Végül egy-két számra terjedő angol elbeszélést ad a sorozat, még pedig a Sherlock-Holmes történetek révén nálunk is rendkívüli népszerűsége jutott Conan Doyle-tól. Címe: »Az Agra kínese« és szintén Sherlock-Holmes egy zseniálisan kidolgozott detektív-történetét tartalmazza, melynek szövevényei Britt-Indiából nyulnak át Angliába. A gondos fordítás Mikes Lajos tollából való. A »Magyar Könyvtár« egy-egy számának ára 30 fillér; az eddig megjelent számok teljes jegyzékét szívesen megküldi a kiadóhivatal (a Lampel R. — Wodianer F. és Fiai, Budapest, Andrássy-út 21.), vagy bármely más könyvkereskedés.

A divat.

— A Divat Ujság-ból. —

A rövid, vagyis kerek szoknyák térhódításával kénytelenek vagyunk az eddiginél sokkal nagyobb gondot fordítani lábbelinkre. Kivált nyáron, a mikor csaknem minden ruhánk világos és a legcsinosabb ruhát is képes tönkre tenni egy pár csunya sötét cipő.

A bőripar fényesen gondoskodik arról, hogy mindenféle szürke vagy barna árnyalatban kaphassunk cipőre való anyagot, a melyből elegáns, elől nem nagyon tompa vagy széles, de nem is egészen hegyes orru cipőket varrassunk. Az alapszintől kissé elütő színárnyalatú bőrdísz, vagy csak tisztán tűzés, de még a lakkbőrrel való díszítés is igen kedvelt. A fehér cipő még szintén járja. De legdivatosabb a világosbarna, mely nyárra teljesen kiszorítja a fekete cipőt az asszonyok kegyéből. A félcipő jó magasan felérő kengyelű, vagy széles selyemfüzést kíván, a melyet fönt esokorra kötünk.

A teljesen kurta, reggeli sétára vagy nagyobb sétára és kirándulásra használt ruhákhoz az eddigi félmagas szárú helyett szinte a láb-íkráig érő igen magas szárú fűzött finom bőrcipő lesz a divatos.

A cipő sarka valahogy az angol és francia közti megalkuvás eredménye. Se nagyon magas, se nagyon széles. Mondjuk, hogy magyaros. A cipő orrának sem szabad angolosan szélesnek lenni, hanem szintén csak gömbölyűen hegyesnek, szóval kissé jőzanabbnak, mint eddig volt.

Míg a cipőt és kesztyűt, ha csak lehet, a ruhának színe szerint választjuk, addig a kalap és napernyő teljesen elüthet tőle. A piros roppant divat, mellette még a bontélaazöld, csakhogy az utóbbi nagyon kényes, mert ritka archoz illik a színe. A pirosnak ellenben annyiféle az árnyalata a legvilágosabbtól a legsötétebb biborvörös, hogy könnyű kinek-kinek illő színt megválasztani.

Voile, etamin és nyers selyem a nyári divat kedvelt kelméje és finomabb fajtáiba, mint a »markizett« selyemkrepp voile és »eolieun«, még teltebb alaknak is elég alkalmas a divatos ráncos szoknyák és bluzos derekakra, a melyeket általánosan főgünk viselni a nyáron.

Az egyenes ráncos szoknya mellett még a három formás fodorra, vagy a rengeteg apró fodrocskára beosztott szoknya is nagyon divatos.

A ruha ujjának a bősége a csuklóról határozottan újra a váll felé fog húzódni. Még a könyök körül is elég bő, ámbar inkább fodros, mint dudoros, de már a csuklótól félkarig teljesen szűk, gyakran csak egy kis csipke- vagy batisztrészből áll.

Az ingbluz újra vállpánttal készül és az eddigi kemény félgallér helyett inkább batizt himzett vagy csipkegallérral viselődik.

A plisszé, legyen az álló vagy laposra égetett, egyformán divatos. Ruhák, pongyolák, de még porköpenyek is plisszébe égetett ráncos részekkel készülnek, a melyeknek felvarrását díszes tűzött vagy csipkés pántok rejtetik.

lda.

A Divat Ujság minden hónapban kétszer jelenik meg. Előfizetési ára nagyon olcsó: negyedévre, postán való szétküldéssel, két korona husz fillér. Előfizetni legcélszerűbben a kiadóhivatalba intézett postautalványon lehet. A Divat Ujság kiadóhivatala Budapest, VIII., a Rókk Szilárd-utca 4. számú házában van.

Közgazdaság.

Ó Felsőge a bécsi szesz kiállításán. A Rotunda keleti részében vannak elhelyezve *Mayfarth Ph. és Társa gazdasági gépgyárak Bécs II/1.* ismert cég kiállított tárgyai, a melyek különösen tettesztős kivitelük folytán tűnnek ki.

A kiállított gyártmányok közül osztatlan elismerésben részesülnek az önműködő, szabadalmazott, hordozható és szállítható »Syphonia« permetező, a legkisebb jegyű tisztító cséplőgép, az önműködő kéve lerakóval ellátott gabona arató gép, az »Agricola« sorbavető gép váltókerekkel nélkül, a különböző szerkezetű takarmányvágó gépek és a »Triumph« darálógépek két oldalon rovátkolt őrlőtárcsákkal, a hirneves kézi- és hidraulikus gyümölcs- és szőlő sajtók, valamint ipari célokra szolgáló hidraulikus prések, két kitolható sajtoló kosárral stb.

Ó Felsőge néhány nap előtt tett körútja alkalmával megszólította a cég főmérnökét ifj. Mosert, a kinek általánosságban a cég által gyártott gépek felől tudakozódott, mire Moser főmérnök kijelentette, hogy *Mayfarth Ph. és Társa* gépgyáraiban úgy mezőgazdasági, valamint szőlészeti és ipari gépeket állítanak elő.

Ó Felsőge további tudakozására, hogy a cégnek csak Ausztriában vannak-e gyárai, Moser főmérnök kiemelte, hogy a cég M. m. Frankfurtban is jelentékeny gyárteleppel bír.

Ó Felsőge a munkások számára vonatkozó kérdésére Moser főmérnök kijelentette, hogy a bécsi gyár kb. 350 és a M. m. frankfurti 750-nél több munkást foglalkoztat.

Piaci árak a legutolsó hetivásáron 50 kilogrammonként

	minőség szerint	Kor.-tól	Kor.-ig
búza		14.80	—
rozs		11.60	—
árpa		11.80	—
zab		10.60	—
lóher		—	—
bükköny		—	—
tengeri		—11	—

Nyilt-tér.)*

A bécsi cs. és kir. hivatalos lap

277. számának 775. oldalán *Wilhelm Ferenc gyógyszerész cs. és kir. udvari szállító Neunkirchenben Alsó-Ausztria, Wilhelm-féle antiarthritis antirheumatikus vértisztító theájáról a következő érdemleges nyilatkozatot közölte:*

Sok oldalról szerzett tapasztalatok után ajánlhatjuk az antarthritikus antirheumatikus vértisztító theát, mint nagyon hathatós gyógyszert rheuma és esuzos bántalmaknál. Különös hatása a test összes véranyagára, ugymint az izomrendszerre, mely a vér sűrűsödését akadályozza, a szénanyagot tartalmazó vért az altestben tisztítja, nyálka- és epelera-kódásokat eltávolít, valamint a székrekedést megszünteti, melyeknek mindig keletkezett betegségeknek bekövetkezésére módot nyújt.

A vértisztító thea állandó használata az emésztést nem akadályozza, ellenkezőleg erősíti azt. Legjobban ajánlatos ezen thea összel és tavasszal, valamint zordonabb és hidegebb időjárás alkalmával, amidőn az említett bajok feltűnnek és amelyek erősen gyötörni szoktak.

Ezen theának utánzataitól magunkat megóvando, aminőkkel az említett hatás el nem érhető, rendeljünk direkt *Wilhelm Ferenc cs. és kir. udvari szállító* főraktárából Neunkirchenben (Bécs mellett) vagy ennek raktáráiból.

Dr. Raudnitz.

*E rovatban közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

NESTLE FÉLE Legtökeletesebb tápszer-csecsemők részére.

Kísérleti czelokra fel dobozok á 1 Korona. A tisztelt szülőknek probadozok és rőpiratok ingyen rendelkezésre állnak a **NERUDA NANDORNÁL** fele főraktárban **BUDAPEST, IV. Kossuth Lajos utca 7sz.**

Rohitschi „Styria forrás“ Gyógyviz.

Gyomordaganatok és görcsök, Bright-féle vese bántalmak, a légző szervek hurutai, Kitünő gyomor- és bélhurutok, gyógyhatás! gyomordaganatok, görcsök máj-, vesebajok és cukorbetegség eilen.

Főraktár Magyarországra **Hoffmann Józsefnél** van Budapesten, **Báthory utca 8. sz.**

Kérjen mindenki

saját érdekében

Valódi Kathreiner-féle Kneipp-maláta kávé

csak oly csomagokban, a melyek a Kneipp páter védjegyét és a Kathreiner nevet viselik, és kerülje gondosan a silány utánzatok ellogadását.

Felelős szerkesztő: **dr. Csák Károly.**
Társzerkesztő és kiadó: **Udvardy Ignác.**

312/v. 1904. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulirt kir. bir. végrehajtó az 1881. évi LX, t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a zalaegerszegi kir. járásbíróság 1904. V. II/244. számú végzése által *Schütz Sándor* zalaegerszegi lakos végrehajtató javára *Kiss Károly* zalaegerszegi lakos ellen 628 korona 94 fillér tőke, ennek 1904. évi március hó 20-tól járó 6% kamatja, ugy járulékaik erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt 3020 korona 20 fillérre becsült kész férfruhák, szövetek, varrógép és butorokból álló ingóságok nyilvános árverés útján leendő eladatása elrendeltetvén, ennek a helyszínén, vagyis **Zalaegerszegen** leendő eszközlésére **1904. május 18. napjának d. e. 9 órája** határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladni fognak. Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-c. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Zalaegerszeg, 1904. évi május hó 5-én.

Nagy Sándor, kir. bir. végrehajtó.

Eladás darab sze- rint eredeti gyári árakban fennfekvő gyári árlap után.	Főraktár: Kosztelitz Miksa vegyes kereskedése = ZALAEGRSZEGEN. =	Minden valóban praktikus háziasszony aki a zománc-edény minőségét nemcsak a szín tetszősége után ítéli meg, hanem a használatban való tartósságra és olcsóságra súlyt fektet, most csakis a szürkére zománcozott SECESSIO-edényt vesz. Westen P. betéti társaság, Pozsony-Ligetfalu.	Főraktár: Korein József vegyes kereskedése ZALASZENTGRÓTON.	Eladás darab sze- rint eredeti gyári árakban fennfekvő gyári árlap után.

230/v. 1904. sz.

Árverési hirdetés.

Alulírt kir. bir. végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a zalaegerszegi kir. járásbíróság 1904. V. I. 77. számú végzése által Gráner Lipót fia cég végrehajtató javára Buchwald Zsigmond szentkozmadombjai lakos ellen 235 K 45 f tőke, ennek 1904. évi február hó 14-től járó 5% kamatja, egy járuléki erejéig elrendelt biztosítási végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt, 800 K-ra becsült 4 darab tehénből álló ingóságok nyilvános árverés útján leendő eladatása elrendeltetvén, ennek a helyszínén, vagyis Szentkozmadombján leendő eszközzésére 1904. évi május hó 30-ik napjának délelőtt 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladni fognak. Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-c. 108. §-ában megállapított felételek szerint lesz kifizetendő.

Zalaegerszeg, 1904. május hó 11-én.

Nemes Sándor,
kir. bir. végrehajtó.

Norinbergi-, rövid- és dísz-
áru üzletembe egy jó fiut
tanoncul
felveszek
Ifj. Horváth Jenő.

**Pénzt,
sok pénzt,**

havonként 1000 koronáig
kereshet mindenki tiszt-
tessélegesen minden szak-
ismeret nélkül.
Küldje be címét E 473
jelige alatt a következő
címe: Annoncen-Ad-
tellung des „Merkur“
Mannheim, Meerfeldstr.

Erzsébet királyné-alap sorsjegyeinek Ferenc Ferdinánd főherceg
örökségének legmagasabb pártfogása alatt

Főnyereménye
100.000

korona értékű; továbbá 10.000, 5.000,
3.000, 2.000, 1.600, 1.000 K stb. érték-
ben; egészben 7.000 nyerőszám.

I sorsjegy I K.**Huzás**

visszavonhatlanul 1904. május 28-án
hatósági ellenőrzés mellett.

Elárúsító helyek Zalaegerszegen:

Weisz Ede, Breisach Sámuel, Fenyvesi
Miksa, özv. Bakonyi Zsigmondné és az
Erzsébet Királyné sorsjáték fiókkezelőségé-
nél, Budapest. V. Nádor-utca 23.

Ezen cognacnak minden vevője fel van jogosítva arra,
hogy azt eredeti csomagolásban az alább nevezett
intézetben díjmentesen felülvizsgáltsa.

Ajánlva első rendű orvosi tekintélyektől.
**Camis és Stock első trieszti cognac-
pároló intézete Barcolában (Trieszt
közelében)**

ajánlja belföldi

Gyógy-cognacját,

mely francia módszer szerint, az általá-
nos osztrák gyógyszerész egyesület vizs-
gáló intézetének ellenőrzése mellett (Bécs)
készül.

Egy üveg ára 5 korona, fél üvegé 2 korona 60 fillér.
Kapható gyógyszertárakban és minden
elsőrangú üzletben.

Vezérképviselő:

Sattler József, Nagykanizsán.

A cs. és kir. osztrák belügyminiszteriumtól jóváhagyott
élelmezési és élvezeti cikkek vizsgáló intézetének
(Wien, IX. Spitalgasse 31.) vegyi ellenőrzése alatt.

Mindenféle
tégla
ugy mint: faltégla, lyukas és tömör saj-
tolt faltégla, igen alkalmas nyers épít-
kezésekhez, továbbá hódfarku és hornyolt
tetőcserep, valamint orr-, kövezet-, kut-
csatorna-, párkány- és jászoltégla, úgy
alagsó is a legjobb minőségben bármely
állomásra szállítva kapható az alant ne-
vezett téglagyárban.

Árjegyzékkel és mintával szívesen szolgál

• **Uradalmi Göztéglagyár** •
Sárvár.

„Király forrás“

Kostrenitz ROHITSCH mellett

dús szénsav tartalma által kitűnő

Üdítő ital

savankás új borral vegyítve.

Gyógyviz

kiváló hatással bír: gyomorkatarrus és bélhurut,
májbajoknál és sápkórban, vérszegénység és több
eféle betegségeknek.

Ásványviz kivitel

Kostreinitz, posta Podplat Rohitsch
mellett (Steierország).

Főelárúsító raktár:

Kosztelitz Miksa

fűszer kereskedő és sóraktárosnál

Zalaegerszegen, az „ARANY BÁRÁNY“
átellenében.

Kapható minden gyógyszertárban, fűszerkeres-
kedésben és vendéglőben.

Ára 1 1/2 literes üvegekben 14 fillér.

Keil-lakk

legkitűnőbb mázolószer puha padló számára.

Keil-féle viasz-kenőcs kemény padló számára.

Keil-féle fehér »Glasur« fénymáz 45 kr.

Keil-féle arany-fénymáz képkereteknek 20 kr.

Keil-féle szalmakalap-festék minden színben.

Mindenkor kaphatók:

Ján Ferenc cégnél Zalaegerszegen.

**Egy teljesen jókarban
levő könnyűjáratu**

Jucker-kocsi

szabadkézből eladó.

HENCZ JÁNOSNÁL

Zalaegerszegen.

Idény: május-október.
 (Téli kúrák október—április hónapokban.)
Ásvány- és Daruvár
iszapfürdő (SLAVONIÁBAN)

A cs. kir. szab. déli vasút állomás. — Közvetlen összeköttetés Budapest- és Béccsel.

Vastartalmu forrás- és iszapfürdők.

Hőfok 34°—50° C. Márvány-, porcellán-, tükör-, iszap- és lápfürdők. Sikeres gyógyhatással bír az összes női bajoknál, vérértelenségnél, köszvény és csúszos bántalmaknál. Kényelmesen berendezett fangó-osztály, begöngyölések a kitűnő gyógyhatású daruvári ásványiszappal, mellyel különösen idült csúszos és köszvényes bántalmaknál, valamint idült női bajoknál (exsudátoknál) fényes eredmény érhető el. Az ujonnan épült és kényelmesen berendezett lakosztályok, ugyancsak az ugyancsak most épült olvasóterem, a „János“-fürdővel és a fangó-osztállyal zárt fűthető folyosó által vannak összekötve. Már a római idők óta híres, jóhatású fürdő, a slavoniai középhegység gyönyörű völgyében fekszik, erdős magaslattól övezve. A fürdők és lakosztályok egy remek árnyékos sétány közepén fekszenek. Acetylén világítás, zenekar, lawn-tennis, tekepálya, táncmulatságok, kölesönkönyvtár. Gyönyörű kirándulások a történetileg nevezetes és tájképileg pompás környékbe. Fölséges séták, melyek leginkább nyugalmat és tüdőt kereső városiaknak alkalmasak. Étkezés a fürdőszállodában havonta: I. osztály 80 korona, II. osztály 60 korona. Előzetes kivizsgálás. Katonatisztek, állami és vasuti tisztviselők kedvezményben részesülnek. Az elő- és utóidényben tetemes árengedmények. Fürdőorvos dr. Fischer Simon, azonkívül a városban még két orvos működik. — Prospektussal és felvilágosítással szolgál a

Daruvári fürdőberlet igazgatósága.

DUPLA VILLANYDELEJES KERESZT
 vagy
CSILLAG.

D. R. G. M. 88503. sz.

gyógyít és felüdít jótállás mellett: köszvény, reuma, asthma (nehéz lélegzés), álmatlanság, fülzúgás, nehéz hallás, epilepsia (eskór) idegesség, étvágytalanság, sápkór, fogfájás, migrén, tehetetlenség, influenza, valamint minden idegbetegségnél. Azon beteg, aki 88503. sz. készülékem által legfeljebb 45 nap alatt meg nem gyógyul, azonnal visszakapja a pénzét. Ahol már semmi sem használt, ott kérem az én készülékemet megkísérteni; meg vagyok győződve készülékem biztos hatásáról.

A nagy készülék ára 6 korona,
 idült betegségeknek alkalmazandó.

A kis készülék ára 4 korona,
 könnyebb betegségeknek alkalmazandó.

A központi elárúsítóhely szétküld utánvétellel vagy előleges fizetéssel a bel- és külföld részére

SCHEFFER D. SÁNDOR
 Budapest, VIII. Bezerédy-utca 3. szám.

TARCSA gyógyfürdő
 Vasvármegyében.

Glaubersó tartalmu szénsavdús vasforrások.

A legújabb módszerek szerint berendezett pezsgő- és ásványvíz, valamint vasláp-fürdők. Kellemes hűvös éjszakai; a kényelem minden igényeinek megfelelő olcsó lakások; villamvilágítás, 4 jó vendéglő, gyógyszerár, naponta 2-szer zene; szép kirándulások. A női szerek bántalmait, sápkór, vérértelenség, továbbá a légzési és emésztési szerek bajjai ellen kiváló orvosi tekintélyek ajánlják.

Évad május 22-től szeptember végéig.

Az évad kezdetétől június 15-ig és augusztus 15-től szeptember végéig tetemesen olcsóbb árak. Felvilágosítással szolgál és kívánatra prospektust küld a fürdő igazgatóság. Állandó fürdőorvos Dr. Barta Kornél v. tanársegéd. **Tarcsai Károly-forrás** különösen mint óvszer járvány esetén kitűnő ivóvízül ajánlható. Megrendelések Tarcsafürdő igazgatóságához intézendők és Budapesten Édeskúty L. cs. és kir. udvari szállítóhoz (V. Erzsébet-tér 8.) Vidéki városokban és nagyobb helyeken minden ásványvíz kereskedésben és jobb fűszerüzletben kapható. Vasuti állomás, posta és távirat helyben. Budapestről és Győrből naponta Tarcsafürdő feliratu közvetlen I. II.-od osztályú kocsik közlekednek oda-vissza.

? Miért ?

nevezik

Gaedicke

bankházát a legnagyobb

Szerencse-gyűjtődének ?

Mert ott a legtöbb főnyereményt fizették ki		
Mert ott	a 602.000	koronás jutalmat
Mert ott	3-szor a 400.000	„ főnyereményt
Mert ott	3-szor a 100.000	„ „
Mert ott	1-szer a 70.000	„ „
Mert ott	4-szer a 60.000	„ „
Mert ott	3-szor a 30.000	„ „
Mert ott	5-ször a 25.000	„ „
Mert ott	10-szer a 20.000	„ „

nyerték és —

mert más gyűjtőde hasonló eredményt felmutatni nem tud.

A ki tehát főnyereményhez akar jutni, siessen a XIV-dik magyar kir. szab. osztálysorsjáték **május 17. és 18-án** megtartandó húzásához postautalványon vagy utánvét mellett

$\frac{1}{1}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{8}$ sorsjegyeket
 12.— 6.— 3.— 1.50 koronáért rendelni

Gaedicke A. bankházánál

Magyarország legnagyobb szerencse-gyűjtődéje

BUDAPEST, Kossuth Lajos-utca II. sz.

Postatakarékpénztári befizetési lapokkal az összegek postadíjmentes átutalhatása céljából kívánatra szívesen szolgálok.

Levágandó rendelőlével.

GAEDICKE A. urnak
BUDAPEST.

Szíveskedjék címre ..... I. osztályú Magy. kir. szab. osztálysorsjegyet a hivatalos tervvel együtt küldeni.

Az ellenérték: ..... korona utánvételezendő postautalványon küldöm

Pontos cím
 Név .....
 Állás .....
 Lakhely .....
 Utolsó posta .....

A nem kívánt módzat
 törölnöd

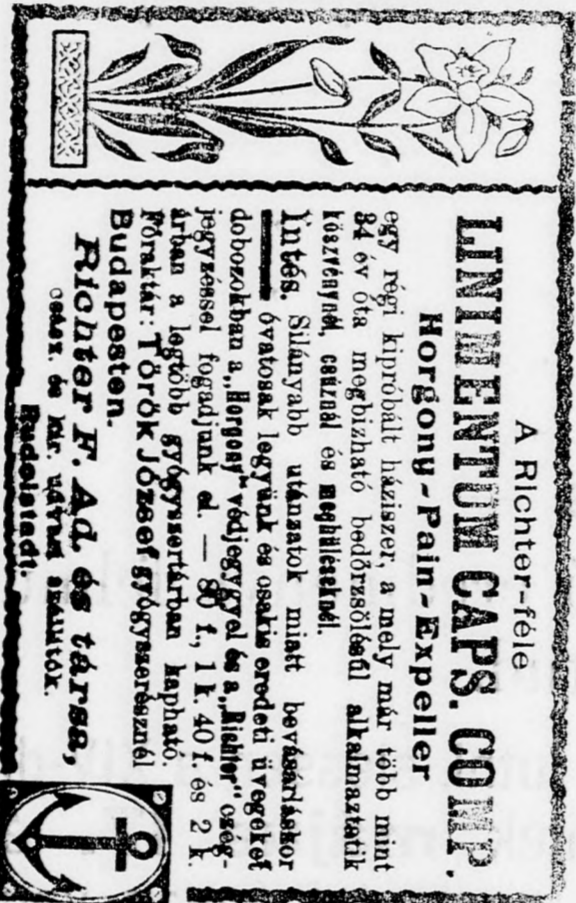
Déli jég- és viszontbiztosító-társaság
 Alapított 1894-ben a cs. kir. Adria biztosító-társulat védnöksége alatt Budapest, Váci-utca 20. sz.
 Intéző: BÁRÓ PODMANICZKY FRIGYES.
 Az intézet vagyoni állása 1903. évi december 31-én.

Biztosítási alapok	korona fill.	korona fill.
1. Pénztári állomány		9812 40
2. Hitelintézetek és bankoknál rendelkezésre álló követelések		1,159,289 55
3. Értékpapírok a számadási év zártakor fennálló árfolyam alapján (kimutatás szerint) hozzá a folyó kamatok	5,056,856 25	5,082,324 55
4. Kötényeségek vezér- és kerületi ügynökségeknél		428,290 40
5. Biztosító társaságoknál fennálló számla-követelések		401,316 11
		7,076,033 --
A későbbi években esedékes tüzdíjak összege		2,458,128 15

A biztosítási alapok elhelyezése	korona fill.	korona fill.
1. Részvénytőke		3,000,000 --
2. Tőke tartalékalap		373,731 65
3. Jég-külön-tartalék		1,150,000 --
4. Árfolyam-ingadozási tartaléka		25,487 04
5. Jégtartalék		417,160 09
6. Tüzdí-tartalék		948,293 88
7. Független károk tartaléka		305,960 25
8. Különböző hitelezők		305,294 92
9. Előző évi nyer. egyenleg-á'hozát		281,06 45
10. Forgalmi nyereség		202,642 72
		7,076,033 --

A biztosítási díjak igen jutányosak s a felmerülő károk a leggyorsabban és legpontosabban térítetnek meg. Biztosítási ajánlatokat a legelőnyösebb feltételek mellett elfogadnak és közzébbi felvilágosításokat készségesen adnak a Déli jég- és viszontbiztosító társaság magyarországi osztálya, valamint összes vezér-, fő- és kerületi ügynökei.

Főügynökség: **Graner Lipót Fia,**
 titkár: **Rosenthal Gyula.**

LIMBENTUM CAPS. CO.
 HORGONY-PAIN-Expeller
 A Richter-féle
 egy régi kipróbált háziszert, amely már több mint 84 év óta megfizethető bebiztosított alkalmasságát bizonyítja, csiszolt és megállítható.
 Juttatás: Szilárdabb utazatok miatt bevezetésekor óvatossággal legyen és ossza eredeti üvegeket dobozokban a „Richter” védjeggyel és a „Limbentum” szöveggel fogadjunk el. — 50 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban a legelőnyösebb áron.
 Főraktár: Török József úr gyógyszerésznél Budapest.
 Richter F. Ad. és társaság, osztrák és német vállalat szövetkeztje, Budapest.

Több mint **50 év óta sikerrel használtatik!**

Az eszéki **arckenőcs** és eszéki **SZALVATOR-szappan** eltávolítja a szepőt, májfoltot és a bőr összes tisztátalanságát.

Valódi csakis a **DIENES J. C.** Salvator győgtárából
 Eszéken felsőváros.
 1 tégely eszéki arckenőcs . 1 K 70 f.
 1 db Salvator szappan . 1 K -- f.
 1 tégely kézi pászta ára . 1 K 20 f.
 1 lyoni rizspor kis doboz 1 korona, nagy doboz 2 korona.

Figyelmeztetés.
 Ezen cikkek mentek minden ártalmas alkotórésztől és megfelelnek tökéletesen a 71012. sz. b. m. rendeletnek.
 Csak akkor valódi, ha fenti törvényileg beiktatott védjeggyel el vannak látva és kérik a t. közönség csakis DIENES-féle eszéki kenőcsöt és szappant kérni és elfogadni.
 Főraktár Budapestén:
Török József úr gyógyszerésznél
 VI. Király-utca 12. sz.

Kiváló szerencse Töröknél!

Felülmulhatlanul

kedvez főarudánknak a szerencse. Rövid idő alatt 15 millió korona nyereségnél többet fizettünk nagyrabecsült vevőinknek; csak a legutóbbi időben is

a legnagyobb nyeresémet és pedig:

a 600.000 koronás nagy jutalmat az 57080. sz. sorsjegyre, a 100.000 koronás főnyeresémet a 74366. sz. sj.-re a 80.000 koronás főnyeresémet a 83061. sz. sj.-re

a 100.000 >	>	52528.	>	>	a 70.000 >	>	81161.	>	>
a 100.000 >	>	94789.	>	>	a 70.000 >	>	5498.	>	>
a 90.000 >	>	109780.	>	>	a 60.000 >	>	61613.	>	>
a 90.000 >	>	83610.	>	>	a 60.000 >	>	76347.	>	>
a 90.000 >	>	92787.	>	>	a 50.000 >	>	4036.	>	>

és ezeken kívül még egyéb sok nagy nyeresémet. Ajánljuk ennél fogva, hogy a világ legesélydúsabb osztálysorsjátékában vegyen részt. — A most következő magy. kir. szabadalmazott 14. osztálysorsjátékban újból

110.000 sorsjegyre 55.000 pénznyeresemény jut és összesen egy hatalmas összeget,

14 millió 459.000 koronát sorolnak ki rövid 5 hónap alatt.

A legnagyobb nyeresemény a legszerencsésebb esetben **1,000.000 korona.**

Továbbá 1 jutalom **600.000**, 1 nyeresemény **400.000**, 1 a **200.000**, 2 a **100.000**, 1 a **90.000**, 2 a **80.000**, 1 a **70.000**, 2 a **60.000**, 1 a **50.000**, 1 a **40.000**, 5 a **30.000**, 3 a **25.000**, 8 a **20.000**, 8 a **15.000**, 36 a **10.000** korona és még sok egyéb; összesen **55.000** nyeresemény és jutalom **14.459.000** korona összegben.

Az I. osztályu sorsjegyek tervszerű árai:

1/8 eredeti sorsjegy frt —.75 vagy K 1.50; 1/4 eredeti sorsjegy frt 1.50 vagy K 3.—
 1/2 " " " 3.— " " 6.—; 1 " " " 6.— " 12.—

A sorsjegyeket utánvétellel vagy az összeg előzetes beküldése ellenében küldjük.

Hivatalos tervezet díjtalanul. Megrendeléseket eredeti sorsjegyekre kérünk

f. évi május hó 17-ig

bizalommal hozzánk beküldeni; mivel a húzás már május 17. és 18-án lesz.

TÖRÖK A. és T^{SA}

BANKHÁZA BUDAPEST.

Hazánk legnagyobb osztálysorsjáték-üzlete.

Főarudánk osztálysorsjáték üzletel:

Központ: **Teréz-körut 46/a.** I. fiók: **Váci-körut 4/a.**
 II. fiók: **Muzeum-körut 11/a.** III. fiók: **Erzsébet-körut 54/a.**

Rendelőlevél levágandó. **TÖRÖK A. ÉS TÁRSA** bankháza Budapest.

Kérek részemre ..... I. oszt. m. kir. szab. osztálysorsjáték eredeti sorsjegyet a hivatalos tervezettel együtt küldeni.

Az összeget ..... korona összegben { utárvételezni kérem postautalvánnyal küldöm mellékelem bankjegyekben (béljegyekben) } A nem tetsző törlendő.

Pontos cím: _____

FERNOLENDT

CS. ÉS KIR. UDVARI SZALLITÓ.

cipő fényezés, a világ legjobb fényezője és Glanzcrème világos cipők számára legszébb fényt adnak és megtartják a színt **állandóan**. Sárga vagy barna bőrből készült foltos cipők **Lyosin** alkalmazásával egész új színt kapnak.

Alapított 1812.-ben. **Gyárraktár Budapestén, V. Lipót-körut 24.** A levelek Bécsbe III/i. intézendők. A mosáshoz **Brunnen-szappan** veendő.

Gyár: NYERGES-UIFALU (Esztergom m.)

Sürgőnycim: Eternit Budapest.

Telefon 12-92.

Gyár: VÖCKLABRUCK (Felső Ausztria.)

ETERNIT-PALA

AZBESZT-CEMENT-PALA

Hatschek Lajos szab.

Elpusztíthatatlan, könnyű, tetszetős, olcsó és tűzálló tető-fedőanyag.

ETERNIT MŰVEK HATSCHEK LAJOS Budapest, VI. Andrásy-ut 33.

Elsőrangú referenciák. — Jótállás. — Évi gyártás 1500 kocsiromány. — Kérjen ismertetést.

Kérjen
csak Ön
Selle és Kary-féle

Somatose
oldható hűsfehérnye
a hús tápanyagát tartal-
mazza (tojásfehérnye és
sá) majonéz ízű, tel-
hőnyesen oldható por-
alakban.
a lehető legjobb
erősítő szer
gyöngye, a táplálkozásban
viszamaradt egyéneknek,
mellazategyeknek, idegbe-
geknek, gyomorbeteg-
nek, gyermekgyógyászok-
nak, angol kórban szenvedő
gyermekeknek, gyógyulók-
nak stb. stb.,
Vas-Somatose
alakjában különösen
sápkórban
szennvedőknek orvosi-
lag ajánlva.
Somatose nagy mértékben
emeli az étvágyat.
Kapható minden gyógyszer-
tárban és drogeriában.
Csak eredeti csoma-
golásban valódi.

Legjobb tisztítószer
minden finom lábbelire;
sárga és fekete.
Különösen ajánlatos Box-
calfs, Oscaria, Chevreaux-
és Lackcipőhoz.
BÉCS XII/1.

Egy amerikai gyorsfőző
és
egy háztartási mérleg **ingyen.**

Mesésen olcsó árak mellett küldöm szét tulhalmozott raktáramból világhírű s kiválóságukért általánosan kedvelt mexikói ezüst áruimat és pedig:

- 6 db mexikói ezüst asztali kését,
- 6 " " " evővillát,
- 6 " " " evőkanalat,
- 12 " " " kávéskanalat,
- 6 " kiváló dessertkést,
- 6 " dessertvillát,
- 1 " mexikói ezüst levesmerítő kanalat,
- 1 " " " tejmerítőt,
- 2 " eleg. szalon asztali gyertya-tartót.

46 darab összesen 6 forint 50 krajcár.
csak

Minden megrendelő ezenkívül jutalomképpen egy amerikai gyorsfőzőt és egy szavatosság mellett pontosan működő 12 1/2 kiló hordképességű háztartási mérleget kap teljesen díjtalanul. A mexikói ezüst egy teljesen fehér fém (belül is), melynek tartósságáért és kiváló minőségeért 25 évi jótállást vállalok. Szétküldés a pénz előleges megküldése esetén vagy utánvétellel történik az európai raktárból:

SCHEFFER D. SÁNDOR

Budapest, VIII., Bezerédi-utca 3. szám.

XXIV-ik magyar királyi
jótekonyczélú államsorsjáték
melynek remélhető tiszta jövedelme közhasznú és jótekonyczélú célokra fog fordítottatni. Ezen sorsjátéknak 7691 nyereménye van 365.000 korona összegben készpénzben.
Főnyeremény 150.000 korona,
továbbá:
1 főnyeremény . . . . . 50.000 K | 20 nyeremény a . . . . . 500 K
1 " " " " " " " " | 50 " " " " " " " " | 100 " " " " " " " "
1 " " " " " " " " | 100 " " " " " " " " | 50 " " " " " " " "
2 nyeremény a . . . . . 5.000 " | 1000 " " " " " " " " | 20 " " " " " " " "
5 " " " " " " " " | 6500 " " " " " " " " | 10 " " " " " " " "
10 " " " " " " " " |
Huzás visszavonhatlanul 1904. évi Junius hó 30-án.
Egy sorsjegy ára négy korona.
Sorsjegyek kaphatók a magy. kir. Lottójövedéki igazgatóságnál Budapesten (Vámpalota), valamennyi posta-
adó-, vám- és só-hivatalnál, az összes vasuti állomásokon s a legtöbb dohánytözsdeben és váltó-üzletben.
Magy. kir. Lottójövedéki igazgatóság.

5 KORONÁÉRT
küldök 4 1/2 kiló (kb. 50 db) kevésbé megsérült finom enyhe
pipere-szappant
rózsa, lilomtej, orgona, ibolya, rezeda, jázmin és gyöngy-
virágból szépen összeválogatva. A pénz előzetes meg-
küldése, vagy utánvétellel küldi:
SCHEFFER D. SÁNDOR
BUDAPEST, VIII. ker., Bezerédi-utca 3. szám.

VIZGYÓGYINTÉZET
és Szanatorium
KÖSZEGEN, (Vas megye) vasutállomás. Egész éven át nyitva, betegek és üdülők számára. Gyönyörű fenyves, park és sétahelyek. Legszebb gyógy-eredmények. Igen olcsó ár. Prospektus bérmentve. Tulajdonos és igazgató orvos dr. Dreiszker József.

Mc. Cormick Harvesting Machine Company
(Chicagói aratógépgyár.)
KNEDHT J. E., igazgató. Budapest, V. Váci-ut 30.
Katalógusok
ingyen és bérmentve.
Felvilágosításokkal
készséggel szolgálunk.
Gyártmányok: Kévekötoget, „Daisy“ marokrakó aratógép, fúkaszalógép, szénagyűjtő gereblye és „Manilo“ kévekötofonál gyártmányai.
Évi gyártmány 362.000 gép.

FERENCZ JÓZSEF KESERŰVIZ

AZ EGYEDÜL ELISMERT KELLEMES ÍZŰ TERMÉSZETES HASHAJTÓSZER.

Nyomatott Unger Antal könyvnyomdájában Zalaegerszegen.